

FÖRSLAG

TILL

LAG

OM RÄTT TILL FISKE

SAMT TILL

ANDRA DERMED SAMMANHÄNGANDE FÖRFATTNINGAR,

AFGIFNA

AF DE DERTILL FÖRORDNADE KOMITERADE.

STOCKHOLM.
IVAR HÆGGSTRÖMS BOKTRYCKERI
1894.

TILL KONUNGEN.

Vid föredragning den 1 sistlidne Juni af det betänkande med förslag till ny fiskeristadga, som den 3 Mars 1883 afgifvits af särskilde komiterade, har Eders Kongl. Maj:t, enär det syntes vara lämpligt, att

de bestämmelser rörande fisket, som vore af allmän lags natur, blefve i en särskild lag sammanfattade, funnit godt att uppdraga åt en komité att upprätta af underdånigt betänkande åtföljdt förslag till en sådan lag; och får komitén i anledning af det åt densamma sålunda gifna uppdrag härmed öfverlemna af komitén utarbetade förslag till

- 1:o) Lag angående rätt till fiske;
- 2:o) Lag angående förändrad lydelse af 6 och 24 §§ i Förordningen om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund den 30 December 1880;
- 3:o) Lag angående förändrad lydelse af 24 kapitlet 14 § Strafflagen; jemte motiv samt de af två ledamöter i komitén anförda särskilda meningar.

Underdånigst

L. ANNERSTEDT.

GUSTAF SVANBERG. AXEL VILH. LJUNGMAN. E. MARKS v. WÜRTEMBERG.

Stockholm den 15 November 1894.

Förslag

till

Lag

om rätt till fiske.

Med upphäfvande af 17 och 18 kapitlen Byggningsbalken samt nedannämnda lagrum i Fiskeristadgan den 29 Juni 1852, nämligen 1 till och med 11 §§, 13 till och med 15 §§, 17 §, 20 § första punkten, 29 §, 30 §, 32 §, 35 § i hvad den afser ansvar för öfverträdelse af stadgandet i 20 § första punkten, och 44 § andra punkten, äfvensom med ändring af hvad andra lagens rum och författningar innehålla mot denna lag stridande förordnas som följer:

1 §.

I öppna hafvet äfvensom vid sådana kronan tillhöriga hafsstränder samt i saltsjön belägna skär och holmar, hvilka icke till något hemman höra eller under särskilda vilkor innehafvas, ege hvarje svensk undersåte rätt att fiska; ej må dock fiskegårdar, ryssjor och dylik fast fiskeredskap der byggas eller utsättas, utan att Konungen eller i fall, hvarom i 2 § sägs, Konungens Befallningshafvande dertill gifver lof.

2 §.

Saltsjöfisket inomskärs tillhör, der ej annorledes i denna lag stadgas, dem, som ega stränder och holmar omkring fiskevattnet.

Vid öppna hafsstranden samt utom skären så ock i de fjärdar, som åt något håll äro öppna mot hafvet, omfattar, der ej annorledes är lagligen bestämdt, strandegarens enskilda fiskerätt allt det vatten, som finnes till och med etthundraåttio meter från det ställe invid stranden, der stadigt djup af två meter vidtager. Strandegaren må dock än längre ut bygga eller utsätta fiskegårdar, ryssjor och dylik fast redskap, som utsträcker från hans enskilda fiskevatten, der i särskildt fall Konungens Befallningshafvande finner, att det kan ske utan men för annan fiskande.

3 §.

I Norrbottens, Vesterbottens, Vesternorrlands och Gefleborgs län må å ställen, der sådant af ålder varit vanligt, strömmingsfiske med rörlig redskap idkas af hvarje svensk undersåte äfven vid annans strand, så framt den består af skogsmark eller sten och ej af åker eller äng; dock vare vid notfiske strandegaren, der han i fisket deltager, berättigad till första notdräkten hvarje måndag och onsdag.

Vid de delar af rikets vestra kust, der för fångande af hafs fisk, som går till stränderna i stora stim, de fiskande af ålder oklandradt följt fisken efter dess dref och fiskat vid annans strand, skall sådan rättighet fortfarande dem tillkomma. Om rätt att dervid hålla sill innestängd med vad gälle hvad särskildt stadgas.

Der fiske, efter ty i denna § sägs, idkas vid annans strand, ege de fiskande att nyttja stranden för landfäste och sådan tillfällig uppdragning af redskap och båt, som för fiskets utöfvande är af nöden; svare dock för skada och intrång.

Har strandegare med kostnad upprepats eller upptagit notvarp inom det till hans strand hörande område i vattnet, vare han vid fiske, som i denna § afses, berättigad att uppbära trettiondedelen af den fisk, som af andra i varpet fångas, så länge han det underhåller.

4 §.

Fiske med krok eller ref å djup i yttre skärgården och i hafsbandet ege hvarje svensk undersåte rätt att idka.

5 §.

Uti insjöar och rinnande vatten nyttje strandegare, utan intrång af annan, fiskevatten, som är beläget inom hans fastighets rå och rör eller eljest till dess egor hörer.

6 §.

I de öppna delarne af Venern och Vettern omfattar, der ej annorledes är lagligen bestämdt, strandegares enskilda fiskerätt allt det vatten, som finnes till och med etthundraåttio meter från det ställe invid stranden, der stadigt djup af två meter vidtager; och gälle om fisket derutanför hvad i 1 § sägs om fiske i öppna hafvet.

7 §.

Ström- och insjöfischen vid kronans öfverloppsmarker, allmänningar, parker och holmar äfvensom vid oafvittrad mark ege, der ej kronan dessa fisken sig eller annan enskildt förbehållit, de inom häradet eller socknen boende att med tillstånd af Konungens Befallningshafvande eller, der fråga är om fiske vid kronopark, af Domänstyrelsen, nyttja mot den afgift, som för begagnande af sådant allmänt kronofiske finnes skälig. Äro hemman anlagda på mark, hvarom nu är sagdt, njute de, till dess delning försiggått, fritt fiske.

8 §.

Kronans enskilda fisken i saltsjön, insjöar och rinnande vatten vare såsom hittills kronan och hennes rättsinnehafvare förbehållna.

9 §.

I de fiskevatten, som höra till härads- eller sockenallmänningar, ege de, som i allmänningarne hafva del, rätt att fiska. Åker och äng vid stranden vare dock fria från intrång af de fiskande, då annan utväg finnes att komma till fiskevattnet; i annat fall skall ersättning gifvas för skada och intrång.

Allmänningfiske må af delegarne för gemensam räkning utarrenderas, der i enlighet med gällande föreskrifter om allmänningens förvaltning beslut derom fattas.

10 §.

Oskift fiskevatten må alla, som deri ega del, bruka efter ty de kunna sämjas. Sämjas de ej, lägge Rätten dem emellan, huru fisket utan förfång för någon af dem må nyttjas. Fiskebyggnad hafve ock en hvar lof att uppföra allt efter som han eger del i samfälligheten och lägenhet dertill finnes. Är ej lägenhet för hvarje delegare att uppföra särskild fiskebyggnad, bjude den, som vill bygga, de öfrige att deltaga; vilja de ej, och pröfvar Rätten, att byggnaden kan göras utan skada för dem, bestämme Rätten de vilkor, hvarunder byggnaden må uppföras och nyttjas.

I oskift fiskevatten må ej en delegare utan de fleste öfriges samtycke upplåta fiskerätt åt någon, som ej är delegare.

11 §.

Varder åt någon jord till bruk upplåten, nyttje brukaren, der ej annorledes aftalas, det fiske, som till jorden hör.

12 §.

Är genom urminnes häfd eller genom särskildt stadgande, aftal, dom eller skattläggning eller på annat lagligt sätt annorledes än ofvan sägs bestämdt om någons rätt till fiske, vare det gällande.

Der å viss ort de fiskande af ålder oklandradt utöfvat fiske eller agntägt vid annans strand annorledes än i denna lag är medgifvet, vare de vid sådan rätt bibehållne.

13 §.

Om Lapparnes rätt till fiske i vissa delar af riket gälle hvad särskildt är stadgadt.

14 §

Fast eller rörlig fiskeredskap, som kan hindra fisken att framgå, må ej utsättas i kungsådra.

I elf, ström, å eller sund, der kungsådra ej finnes, men fisken har sitt dref, skall en sjettedel af bredden i djupaste vattnet lemnas fri från redskap, hvarom nyss är sagdt, der ej Konungens Befallningshafvande efter rättegandes och sakkunnigs hörande gifver lof till redskapens användande. Är i ty fall fråga om fiskebyggnad, som kan förorsaka uppämning, lände jemväl till efterrättelse hvad derom är särskildt stadgadt.

15 §.

Der elf, ström eller å utfaller i hafvet eller insjö, eller vidtager från insjö eller större vattendrag, må ej fiskens gång i det djupaste vattnet hindras medelst sådan redskap, som i 14 § omförmäles.

16 §.

Eger någon särskild rättighet att för fiske stänga vattenled, hvarom i 14 eller 15 §§ stadgas, njute den rättighet till godo.

17 §.

Finnes uppenbart, att vattenled, hvarom i 14 eller 15 § förmäles, blifvit medelst fiskeredskap olagligen stängd, och följer ej rättelse genast, efter det tillsägelse skett, ege på ansökan af den, som men lider, utmätningsmannen i orten och å landet jemväl länsmannen, äfven om han ej är satt till utmätningsman, att, sedan han med ojäfvigt vittne hållit syn å stället, meddela nödig handräckning på den tredskandes bekostnad.

18 §.

Fiskar någon utan lof i fiskevatten, der han ej eger rätt till det idkade fisket, vare hvad han dervid fångat förverkadt till fiskevattnets innehafvare eller, då fångsten skett i allmänt kronofiske, till åklagaren.

19 §.

Anträffas å bar gerning någon, som olofligen fiskar i annans fiskevatten, må den, som fiskevattnet eger eller innehafver, eller hans folk af den fiskande taga båt, redskap eller annat till vedermåle och pant och behålla det, till dess han rätt för sig bjuder. Der fråga är om allmänt kronofiske eller allmänningsfiske, tillkommer sådan rätt allmän åklagare, så ock den, hvilken eger fisket nyttja.

20 §.

Fordrar någon i fall, hvarom i 3 eller 9 § sägs, ersättning för skada eller intrång, och är det ostridigt, hvilken derfor bör svara, varde, der den, som lidit skadan eller intrånget, det äskar, frågan efter syn och uppskattning pröfvad af tre ojäfvige skiljemän, bland hvilka en utses af hvardera parten och de sålunda utsedde tillkalla den tredje. Tredskas den, mot hvilken anspråket väckes, att utse skiljeman, eller kunna de utsedde ej förena sig om valet af den tredje, ege domaren eller öfverexekutor eller utmätningsmännen i orten att på ansökan af den, som anspråket väckt, om valet förordna.

Part, som ej nöjes med hvad de fleste skiljemännen säga, eger att draga tvisten under Rättens pröfning, så framt han sin talan instämmer inom nittio dagar från det skiljemännens beslut honom tillstaldes; och skall i beslutet lemnas tydlig hänvisning om hvad den missnöjde har att iakttaga för tvistens dragande under Rättens pröfning. Beslutet skall, änskönt någondera parten vill söka domaren, gå i verkställighet, der ej domaren eller öfverexekutor annorlunda förordnar.

Vill den, som ersättning fordrar, hellre genast lita domstol än skiljemän till, stånde det honom öppet.

21 §.

Fiskeriidkare vare berättigade att å de kronans stränder, skär och holmar, hvarom i 1 § sägs, i mån af tillgång utan afgift erhålla upplåtelse af mark för uppförande af boningshus, bodar och beredningshus,

byggnad af fartyg samt förfärdigande af kärl och redskap; och ege Konungens Befallningshafvande att för sådant ändamål anvisa nödigt område.

A kronomark, invid hvilken allmänt kronofiske finnes, må de fiskande med tillstånd af Konungens Befallningshafvande eller, der fråga är om kronopark, af Domänstyrelsen, uppsätta bodar mot afgift, som pröfvas skälig.

Denna lag träder i kraft den 1 Januari 189 .

Förslag

till

Lag

angående förändrad lydelse af 24 kapitlet 14 § Strafflagen.

Härigenom förordnas, att 24 kapitlet 14 § Strafflagen skall erhålla följande förändrade lydelse:

Den, som olofligen fiskar i annans fiskevatten, *eller sätter ut fast fiskeredskap i vatten, der fiskerätt tillkommer hvarje svensk undersåte,* eller genom gräfning eller annorledes drager till sig annans fiske, eller genom stängsel *eller fiskeredskap* afhåller fisk från annans fiskevatten, dömes till böter. Missbrukar delegare sin rätt i samfäldt fiske; vare bot högst etthundra Riksdaler.

Denna lag träder i kraft den 1 Januari 189 .

Förslag

till

Lag

angående förändrad lydelse af 6 och 24 §§ i Förordningen om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund den 30 December 1880.

Härigenom förordnas, att 6 och 24 §§ i Förordningen om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund den 30 December 1880 skola erhålla följande förändrade lydelse:

6 §.

Ej må i vattendrag så byggas, att genom uppdämning eller annorledes men tillskyndas någon, som ofvan eller nedan eger jord, vattenverk, *fiske* eller annan egendom; och skall förty vattenverk, der hinder i vattnets lopp kan lända till men för annan, vara så inrättadt, att genom lucka å dammen *eller annan anstalt tillräckligt aflopp för vattnet åstadkommes samt fri upp- och nedgång för fisken beredes.*

Är jord, som kan genom uppdämning sättas under vatten eller deraf skadas, af den beskaffenhet, att den genom uppdämningen derå skeende skada pröfvas vara ringa mot den nytta, som af uppdämningen vinnes, må dock uppdämning kunna ske mot ersättning, motsvarande fulla värdet och hälften derutöfver. *Lag samma vare, der skada, som genom uppdämningen tillskyndas fiske, finnes vara ringa mot nyttan af uppdämningen.*

24 §.

Hvad i 7, 8 och 16 §§ sägs om vattenbyggnad skall i tillämplige delar lända till efterrättelse jemväl i fråga om fiskebyggnad.

Angående fiskebyggnad, som kan förorsaka uppdämning, gälle och hvad i 10 § sägs om vattenverk samt i 6, 21 och 22 §§ om vattenbyggnad i allmänhet.

Om fiskerättighet och hushållning med fiskevatten är särskildt stadgadt.

Denna lag träder i kraft den 1 Januari 189 .

MOTIV.

Det uppdrag komitén erhållit innebär, sådant detsamma blifvit af komiterade uppfattadt, en dubbel uppgift. Komitén har fått sig anbefaldt dels att från de ekonomiska och administrativa föreskrifterna rörande fiskerinäringen afskilja de delar af lagstiftningen angående fisket, som äro af allmän lags natur, och dels att underkasta sistnämnda stadganden den revision, som kan anses erforderlig.

Vid motiveringen af sitt på denna uppfattning grundade förslag torde komitén alltså böra till en början angifva de grunder, som för- anledt densamma att vid fiskerilagstiftningens uppdelande i nyssnämnda två hufvudafdelningar uppdraga gränsen dem emellan så som skett och sedermera anföra de hufvudsakliga skälen för de af komitén föreslagna förändringar i hittills gällande stadganden af allmän lags natur.

Till belysning af frågan om gränsen mellan de till den allmänna lagen hörande stadganden angående fisket samt de ekonomiska och administrativa bestämmelserna i detta ämne torde en kortfattad redogörelse böra lemnas för vissa till den svenska fiskerilagstiftningens historia hörande omständigheter.

I likhet med landskapslagarne och landslagarne innehåller 1734 års lag åtskilliga stadganden, som röra fisket. De flesta af dessa angå rätten till fiske å visst område. Några allmänna grundsatser i detta afseende anträffas icke i 1734 års lag, men här och der förekomma detaljbestämmelser, af hvilka tydligen framgår, att lagens tystnad med afseende å de mera allmänna frågorna beror allenast deraf, att dessa ansetts alltför sjelfklara för att påkalla uttryckliga stadganden. Sådana detaljbestämmelser återfinnas i 17, 18 och 19 kapitlen Byggningsbalken

samt 12 kapitlet 4 § Jordabalken. Bakom alla dessa stadganden ligger öppenbarligen den förutsättning, att strandegaren i allmänhet eger uteslutande fiskerätt, åtminstone i fråga om sötvattensfiske. Utom frågorna om fiskerätt beröres i 1734 års lag en annan, åtminstone delvis till fiskerilagstiftningen hörande fråga, nämligen den om kungsådra, hvilken enligt 20 kapitlet 3 § Byggningsbalken skall hållas öppen, »der den af ålder varit».

Den 14 November 1766 utfärdades en »Kongl. Maj:ts nådiga allmänna stadga och ordning för rikets hafs-, skär-, ström- och insjöfiske». Denna stadga, hvilken på riksdagen 1765—1766 blifvit af Ständerna antagen, hade tydligen till ändamål att behandla alla till fiskerilagstiftningen hörande frågor, hvilka icke voro af alltför lokal eller tillfällig natur eller redan i 1734 års lag vunnit lösning. Här påträffas bestämmelser rörande alla de ämnen, som sedermera behandlades i 1852 års Fiskeristadga, samt derjemte åtskilliga andra föreskrifter, hvilka under det adertonde århundradets näringstvång ansågos vara ur nationalekonomisk synpunkt af nöden för fiskerinäringens förkofran.

Under tiden mellan 1766 och 1852 undergick den allmänna fiskerilagstiftningen icke några större förändringar.

Åtskilliga stadgar, reglementen och kungörelser rörande fisket utfärdades under senare delen af nästförflutna århundrade. De flesta af dessa tillkommo utan att Ständernas yttrande inhemtats. I allmänhet innehålla de emellertid icke några bestämmelser af privaträttslig natur. I en af dessa utan Ständernas hörande tillkomna författningar, »Kongl. Maj:ts nådiga stadga och reglemente för nordsjöfiskerierne samt salterierne i Göteborgs och Bohus län» den 21 Juli 1774, förekommer en bestämmelse af innehåll, att en hvar rikets innebyggare är utan afseende å stånd eller vilkor berättigad att i öppna hafvet och i de utom Öresund belägna skärgårdar idka fiske af hvad art som helst. Denna bestämmelse, som stundom blifvit så uppfattad, att all strandegarerätt å västkusten derigenom upphäfts, innebär dock, såsom af sammanhanget tydligen framgår, endast att något hinder från det allmännas sida ej mötte för utöfvande af de grenar af fiskerinäringen, om hvilka var fråga.

I administrativ väg gifna författningar förekomma jemväl sedermera under tiden till den nu gällande Fiskeristadgans utfärdande. De äro emellertid af det innehåll, att det uppenbarligen icke kan blifva fråga om deras hänförande till den allmänna lagen.

På 1830-talet uppstod fråga om en genomgripande omarbetning af fiskerilagstiftningen. Anledningen härtill synes i främsta rummet hafva legat i sträfvandet att upphjelpa det bohuslänska fisket, särskildt sillfisket, hvilket, sedan sillen år 1808 upphört att i större ymighet gå till kusten, nästan legat nere. Under senare delen af 1820-talet samt början af 1830-talet hade Kongl. Maj:t från åtskilliga myndigheter och enskilda sakkunnige infordrat utlåtanden rörande orsakerna till nämnda fiskes tillbakagång och medlen till dess förkofran. På grund af officielt uppdrag hade vidare Presidenten i Kommerskollegium G. Poppius hållit åtskilliga sammanträden med fiskarebefolkningen och andra för fisket intresserade för att inhemta deras tankar i ämnet. I den berättelse, Poppius afgaf till Kongl. Maj:t öfver resultatet af dessa undersökningar, hade med anledning af hvad som förekommit vid åtskilliga af de nämnda sammanträdena framhållits bland andra önskningsmål äfven det, att ett allmänt förklarande meddelades om hvad som vore att förstå med strandegares rätt till fiske i Nordsjön och huru långt från stranden i de fall, då en sådan rätt kunde yrkas, den borde rättvisligen sträckas. Vid föredragning af Poppius' berättelse beslöt Kongl. Maj:t den 24 Augusti 1833, att med ledning af vunna upplysningar om fiskerierna i allmänhet förslag till en förnyad fiskeristadga skulle genom Kommerskollegii försorg utarbetas samt Högsta Domstolen erhålla särskild befallning att yttra sig i fråga om strandegares rätt till fiske vid Nordsjön. Högsta Domstolen afgaf den 17 Maj 1836 det infordrade utlåtandet. Samtliga ledamöter uttalade sig dervid i den riktning, att med eganderätt till strand vid Nordsjön rättighet till fiske vore med vissa inskränkningar förenad. Att närmare bestämma denna fiskerätt medelst utsättande af ett visst afstånd från stranden ansågs icke vara lämpligt och kunde, så vidt det skulle innefatta inskränk-

ning i strandegares vilkorliga eganderätt, icke verkställas i annan ordning än 87 § Regeringsformen bestämde.

Kommerskollegium aflemnade den 17 Augusti 1840 »förslag till nytt reglemente för fiskerierne». Detta förslag var i väsentliga delar, och särskildt de uppenbart privaträttsliga, af samma innehåll som 1766 års Fiskeristadga. I den skrifvelse, som åtföljde förslaget, anför kollegiet härom, att då hvad i den äldre lagstiftningen förekomme om skyldighet att hålla kungsådra öppen och om rätt till fiske såväl i hafvet som i rinnande vatten och insjöar ej kunde annorlunda än efter Konungens och Rikets Ständers gemensamma beslut ändras, gällande, föreskrifter derom blifvit bibehållna.

Den 26 Maj 1841 afläto Rikets då församlade Ständer till Kongl. Maj:t en skrifvelse, deri de förmälde sig hafva i anledning af väckt fråga om närmare bestämmelser angående rätten till strömmingsfiske vid stränderna af bottniska viken tagit kännedom om Kommerskollegii nyssnämnda förslag och dervid inhemtat, att beträffande rätten till fritt strömmingsfiske vid de norrländska kusterna kollegiet tillstyrkt, att den i 1766 års stadga förekommande bestämmelsen, att sådan rätt gälde allenast vid skogs-, bergs- och stenstränder, måtte förtydligas genom det tillägg, att vid stränder, der åker eller äng mötte, dylik rätt ej egde rum, samt att kollegiet bibehållit det äldre stadgandet, att vid öppna hafsstranden och utom skären jordegarens enskilda rättighet ej sträckte sig längre än landgrundet räckte. Ständerna hade funnit den föreslagna redaktionen af bestämmelserna om strömmingsfiske vara tydligare än det äldre stadgandet men tillika ansett det vara af högsta vikt, att på det noggrannaste blefve bestämdt hvad som utgjorde öppna hafs-, skogs-, bergs- och stenstränder, huru långt strandegares landgrunds rätt egde rum och hvad med uttrycken inom- och utomskärs borde förstås; och anhöllo därför Ständerna, att Kongl. Maj:t täcktes så fort ske kunde dels utfärda en med Kommerskollegii förslag öfverensstämmande förklaring af den gällande bestämmelsen om strömmingsfiske, dels ock i sammanhang med en af Kommerskollegium föreslagen vetenskaplig undersökning af lax- och strömmingsfisket låta bestämma

begreppen om skärgård, hafs-, skogs-, bergs- och stenstränder samt landgrunds rätt och i den förväntade, till sin angelägenhet erkända förnyade fiskeristadgan meddela nödiga förordnanden i öfverensstämmelse dermed.

Denna skrifvelse, hvilken ej synes hafva föranledt annan åtgärd än infordrande af yttrande från Kammarkollegium och Vetenskapsakademien, följdes å nästa riksdag af en delvis likartad framställning. Med anledning af väckta motioner om åtgärder för sillfiskets upphjelpande hemstälde nämligen Ständerna i skrifvelse den 22 April 1845 bland annat, att Kongl. Maj:t täcktes vidtaga sådana åtgärder, att närmare bestämmelser gäfves om yttre gränsen för strandegares rättighet till fiske och vatten i saltsjön, samt att rätten till sillfiske förbehölles strandegaren i samma omfång som annat saltsjöfiske.

Det af Kommerskollegium utarbetade förslaget befans icke vara lämpligt att läggas till grund för den påtänkta nya lagstiftningen. I stället blef, sedan Vetenskapsakademien år 1847 afgifvit infordradt utlåtande rörande grunderna för fiskeristadgarnes förbättrande, inom Civildepartementet utarbetadt ett nytt förslag till stadga om fiskerierna i riket. Detta förslag, med hvilket den sedermera utfärdade, nu gällande Fiskeristadgan i allt väsentligt öfverensstämmer, öfverlemnades för granskning till Högsta Domstolen, hvars yttrande afgafs den 27 April 1852. Detta yttrande inledes på följande sätt: »En ny Fiskeri-Stadga, som skall ersätta hvad genom förut utfärdade särskilda författningar och reglementen finnes i ämnet föreskrifvet, måste icke allenast omfatta hvad till den allmänna hushållningen med så väl fiskevatten och farleder, som alla slags fisken och fiskevarors försäljning hörer, utan äfven upptaga åtskilliga stadganden, som falla inom den allmänna Civil- och Criminallagens område. Till sådana stadganden kunde hufvudsakligen hänföras: grunderna för sjelfva fiskerättens bestämmande och huru långt i detta afseende Kronans, menigheters eller den enskildes rättigheter sig i hvarje fall må sträcka, vilkoren för den enes rätt att, utan den andras förfång, disponera öfver vattendrag — med dithörande stadganden om kungsådra — samt slutligen det skydd, lagen anses böra gifva mot intrång i de åt hvar och en medgifne

rättigheterna, eller ansvarsbestämmelserna mot öfverträdelse af hvad i förutnämnde tvänne hänseenden blifvit stadgadt; och måhända vore det icke minst i dessa delar, som den äldre fiskerilagstiftningen tarfvade att öfverses och förbättras; men sådant kunde icke grundlagsenligt ske i annan ordning, än 87 § Regeringsformen föreskrifver. Då emellertid det nu förevarande förslaget icke syntes ämnadt för en dylik behandling, utan funnes vara uppgjort med syftemål att, utan annan förändring af hittills gällande stadganden, så vidt de höra till den allmänna lagen, än den af Rikets Ständers önskan föranledda närmare bestämningen af hvad med strandegares landgrund skall förstås, blott innefatta de förändrade föreskrifter af ekonomisk natur, som ansetts erforderlige; torde alltså få antagas, att den Högste Domstolen anbefalde granskningen ej heller borde öfverskrida gränsen för nyssnämnde syftemål, och att den följaktligen borde inskränka sig till att tillse, dels huruvida alla de äldre lagstadganden, hvilka icke kunde i administrativ väg undergå förändring, blifvit i förslaget behörigen upptagne, och dels huruvida de deruti intagne ekonomiska föreskrifterne blifvit på sådant sätt uppfattade och uttryckte, att hinder eller svårighet vid deras tillämpning ej må möta, äfvensom huruvida de, för samma föreskrifters öfverträdande, föreslagne ansvarsbestämmelser må kunna anses lämplige.»

Högsta Domstolen synes alltså hafva ansett dels att, om de äldre stadgandena af allmän lags natur blefve till sitt innehåll bestående, formella ändringar kunde utan Riksdagens medverkan företagas, och dels att, på grund af Ständernas uttalande om önskvärdheten af närmare bestämmelser rörande omfånget af landgrund, Kongl. Maj:t kunde meddela sådan bestämmelse. Denna uppfattning torde ock hafva delats af Kongl. Maj:t, som, med iakttagande af de flesta bland Högsta Domstolens detaljanmärkningar, den 29 Juni 1852 lät utfärda den nya Fiskeristadgan samt i sammanhang dermed upphäfde 1766 års stadga och andra äldre bestämmelser om fisket.

År 1878 aflät Riksdagen en underdånig skrifvelse, hvori, under framhållande af vissa omständigheter, som enligt Riksdagens förmenande ådagalade behovet af en fullständig revision af fiskeriförfattningarne,

anhölls, att Kongl. Maj:t måtte låta genom sakkunniga personer företaga en dylik revision. I anledning häraf meddelade Kongl. Maj:t under år 1881 sådant uppdrag åt en komité, hvilken den 3 Mars 1883 afgaf betänkande med förslag till ny Fiskeristadga och till vissa andra författningar. I nämnda förslag hade sammanförts de flesta ämnen, som behandlas i den nu gällande stadgan. Om uppdragande af någon gräns mellan allmän lag och administrativa bestämmelser hade ej varit fråga.

Tanken på fiskerilagstiftningens sönderdelande på nyssnämnda sätt har emellertid under den följande tiden alltmera framträdt. I vissa af de utlåtanden, som infordrades öfver 1883 års förslag, uttalades, att samtliga stadganden af civilrättslig natur borde afskiljas från den allmänna fiskeristadgan, så att denna sistnämnda blott komme att innehålla föreskrifter om fiskets vård. Vid 1893 och 1894 års riksdagar bragtes frågan åter å bane genom väckta motioner, deri såsom önskvärdt framhölls, att fiskerilagstiftningen särskildes i flera författningar, af hvilka en innehölle de stadganden, som vore af allmän lags natur. Dessa motioner blefvo afstyrkta af lagutskottet på den grund att 1883 års förslag ännu vore beroende på Kongl. Maj:ts pröfning; och i enlighet med utskottets hemställan afslogo båda kamrarne samma motioner.

Den 1 Juni 1894 blef emellertid 1883 års förslag föredraget inför Kongl. Maj:t, som, med anslutning till den åsigten, att de till allmän lag hörande delarne af fiskerilagstiftningen borde sammanfattas i en särskild lag och sålunda afskiljas från de administrativa bestämmelserna, täcktes åt den samma dag förordnade komitén uppdraga att utarbета förslag till en sådan lag.

Komitén har härefter att öfvergå till framställningen af de synpunkter, som varit för komitén bestämmande i fråga om den allmänna och den administrativa lagstiftningens särskiljande.

De frågor, som behandlas i 1 kapitlet af 1852 års Fiskeristadga, hafva, såsom komiténs förslag utvisar, ansetts utan undantag vara hän-

förliga till den allmänna lagens område. De flesta af kapitlets bestämmelser röra frågan om den rätt till fiske, som åtföljer eganderätten till jord, och de inskränkningar i denna fiskerätt, som till förmån för andra fiskeriidkare böra ega rum. Att dylika bestämmelser, hvilka kunna sägas hafva till uppgift att från en viss sida bestämma eganderättens omfång och i allmänhet beröra rent privaträttsliga förhållanden, böra ega allmän lags natur, torde vara ovedersägligt. Den omständigheten, att hithörande stadganden i allmänhet sakna motsvarighet i 1734 års lag, kan uppenbarligen icke anföras såsom stöd för deras hänförande till den ekonomiska lagstiftningen, då, såsom i det föregående framhållits, åtskilliga i denna lag förekommande detaljbestämmelser tydligen äro byggda på den förutsättningen, att med eganderätt till jord i allmänhet följer uteslutande rätt att fiska å angränsande vattenområde. Icke heller kan man deraf, att 1852 års Fiskeristadga utfärdats utan att Riksdagens samtycke blifvit inhämtadt, draga den slutsats, att denna stadga bör, äfven i de delar, hvarom nu är fråga, tillhöra den ekonomiska lagstiftningen. Af de uttalanden, som inom Högsta Domstolen förekommo vid granskningen af det förslag, som ligger till grund för den gällande stadgan, framgår, såsom den föregående redogörelsen gifver vid handen, att äfven vid denna stadgas tillkomst »grunderna för fiskerättens bestämmande» ansågos höra till den allmänna lagen.

Till denna böra enligt komiténs uppfattning räknas äfven de stadganden i 1 kapitlet, hvilka afse rätt till fiske i de delar af hafvet och större insjöar, som i allmänhet ej anses vara föremål för enskild eganderätt. Dessa stadganden sammanhänga på det närmaste med de förut omnämnda, de utgöra i viss mån dessas nödvändiga komplement och torde redan på sådan grund böra hänföras till samma lagstiftningsgrupp. Men äfven från en mera principiell ståndpunkt synas nämnda stadganden böra räknas till den allmänna lagen, om man nämligen såsom ett af dennas väsentligaste kännetecken fattar, att den i främsta rummet har att ordna och bestämma enskildes inbördes rättsförhållanden.

Om komitén sålunda i allmänhet funnit det uppenbart, att de förhållanden, som afses i 1 kapitlet Fiskeristadgan, böra regleras genom

allmän lag, har dock i afseende å tvänne hithörande frågor försports någon tvekan. Dessa frågor röra rätten till fiske vid sådana kronan tillhöriga allmänningar, stränder, parker och holmar, som omförmålas i 1 och 6 §§. Dylika fisken skulle enligt vår lagstiftnings allmänna principer tillkomma kronan men få enligt nämnda §§ nyttjas af alla rikets innebyggare eller innevånarne i en viss ort. Det skulle möjligen vid sådant förhållande kunna ifrågasättas, huruvida stadgandena härom icke borde tillhöra den art af lagstiftning, som afser kronans domäner. Ifrågavarande bestämmelser kunna emellertid betraktas såsom undantag från de allmänna grundsatserna om strandegares fiskerätt och äro, om de så uppfattas, att räkna till allmän lag.

I nära sammanhang med 1 kapitlets stadganden om fiskerätt stå de förut omnämnda bestämmelserna i Byggningsbalkens 17, 18 och 19 kapitel samt 12 kapitlet Jordabalken. Såsom af det föregående torde framgå, äro de ämnen, hvarom dessa bestämmelser handla, af beskaffenhet, att desammas öfverflyttande till den ekonomiska lagstiftningen ej kan ifrågakomma.

Af allmän lags natur äro enligt komiténs åsigt vidare de föreskrifter i 2 kapitlet af 1852 års Fiskeristadga, som icke blifvit ersatta genom stadgandena i Förordningen om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund den 30 December 1880 och öfriga samma dag utfärdade författningar. Såsom redan anförts hörde föreskrifterna angående kungsådra till de bestämmelser, hvilka enligt Högsta Domstolens år 1852 uttalade åsigt icke kunde ändras annorledes än i enlighet med 87 § Regeringsformen. Väl omnämner 1734 års lag endast den s. k. större kungsådran, men bestämmelserna om den mindre ådran äro uppenbarligen af enahanda art. Jemväl dessa bestämmelser hade enligt Högsta Domstolens mening till ändamål att fastställa »vilkoren för den enes rätt att utan den andres förfång disponera öfver vattendrag». Äfven om denna privaträttsliga synpunkt icke skulle vara den enda, från hvilken man i detta fall hade att utgå, utan fiskerinäringens allmänna intressen jemväl skulle befinnas ligga till grund för ifrågavarande föreskrifter, innebära dessa i allt fall en inskränkning i eganderätten af

sådan art, att de ej kunna räknas till det ekonomiska lagstiftningsområdet.

- Till detta område har komitén deremot ansett de flesta i Fiskeristadgans 3 och 4 kapitel upptagna bestämmelser vara hänförliga. Dessa bestämmelser, hvilka enligt kapitlens rubriker angå hushållning med fiskevatten och handel med fiskvaror, hafva i allmänhet till hufvuduppgift att skydda och befordra fiskerinäringen såsom ett helt.

Vissa af ifrågavarande stadganden torde dock bilda undantag från hufvudregeln. Dit hör enligt komiténs åsigt 17 §, hvilken innehåller förbud för jordegare att i visst fall afrödja skogsbackar och lundar, som äro belägna invid fiskevatten. Äfven om detta förbud måste anses föranledt af omtanke om fiskerinäringen i allmänhet, innefattar det dock en så väsentlig inskränkning i de befogenheter, som enligt allmänrättsliga principer åtfölja eganderätten till fastigheter, att det på sådan grund måste hänföras till den allmänna lagen. Till samma område hör enligt komiténs tanke föreskriften i 20 §:s första punkt om skyldighet för den, som fiskar i samfäldt fiskevatten, att efter slutadt fiske borttaga pålar och dylikt, som kan hindra annans fiske. Detta stadgande står i närmaste sammanhang med de i 17 kapitlet Byggningsabalken gifna föreskrifter angående nyttjande af samfäldt fiskevatten. Deremot torde den i 21 § berörda frågan om den ordning, som skall iakttagas, då flere samtidigt vilja å samma plats bedrifva fiske, icke böra räknas till den allmänna lagen. Redan vid Fiskeristadgans tillkomst synes en sådan uppfattning hafva gjort sig gällande. I det af Högsta Domstolen granskade förslaget hade en § af samma innehåll som den nuvarande 21 § blifvit intagen i första kapitlet bland bestämmelserna om rätt till fiske. Högsta Domstolen anmärkte emellertid, att den »ordningsföreskrift», hvarom paragrafen handlade, icke rätteligen hörde under första kapitlet utan borde öfverflyttas till det tredje; och i anledning af denna anmärkning synes stadgandet hafva erhållit sin nuvarande plats. Enligt komiténs åsigt kan ordningen mellan de fiskande icke lämpligen bestämmas genom en under alla förhållanden giltig regel af den enkla beskaffenhet som den i nyss,

nämnda paragraf upptagna, eller att företrädesrätten beror af tiden för ankomsten till fiskeplatsen. Erfarenheten visar nämligen, att för en tillfredsställande reglering af hithörande förhållanden erfordras, i de fall då fiskare å samma plats använda olika slag af redskap, utförliga stadganden, som gifva en mer eller mindre ovilkorlig företrädesrätt åt det ena eller andra slaget af fiskeredskap, exempelvis åt not och drifgarn framför sättgarn och refvar o. s. v. Lösningen af de detaljfrågor, som i detta afseende kunna uppkomma, beror tydligen mindre af rena rättsprinciper än af andra omständigheter, särskildt den ena eller andra fiskemetodens företräden i ekonomiskt hänseende; och de omständigheter, till hvilka sålunda hänsyn företrädesvis måste tagas, äro ofta beroende af lokala och lätt vexlande förhållanden, för hvilka en för hela riket gällande och mera konstant lagstiftning icke lämpar sig. Af dessa skäl och då samtliga stadganden i detta ämne uppenbarligen böra i ett sammanhang behandlas, synes frågan i sin helhet tillhöra den ekonomiska lagstiftningen.

Beträffande bestämmelserna i Fiskeristadgans femte kapitel, hvilka hufvudsakligen handla om ansvar för öfverträdelse af stadgans föreskrifter, torde vara uppenbart, att de äro att hänföra till den allmänna eller den administrativa lagstiftningen allt efter som det lagbud, som öfverträdes, tillhör det ena eller andra området.

I de båda paragrafer, som bilda Fiskeristadgans sjetta kapitel, förekommer allenast ett stadgande, om hvars hänförande till den allmänna lagen kan blifva fråga, nämligen 44 §:s andra punkt, hvari uppdrages åt Konungens Befallningshafvande att för åtskilliga med fisket sammanhängande ändamål upplåta mark å vissa kronolägenheter eller medgifva utsyning af virke å kronoskogar. Komitén har uppfattat detta stadgande såsom medförande en ovilkorlig rätt för fiskeriidkare att i mån af tillgång och behof komma i åtnjutande af de förmåner stadgandet afser, vid hvilket förhållande detsamma i likhet med det äldre stadgandet i ämnet, 18 kapitlet 2 § Byggningsbalken, synes böra räknas till den allmänna lagen.

Den granskning, komitén haft att egna de till allmänna lagens område hörande delarne af fiskerilagstiftningen, har i allmänhet icke föranlett komitén att föreslå några mera genomgripande förändringar i hithörande, nu gällande stadganden. Oaktadt en väsentlig omarbetning af de nuvarande, i många fall bristfälliga och otydliga stadgandena kunde synas önskvärd, har komitén likväl funnit sig nödsakad att uppgifva tanken på en sådan mera omfattande revision. Orsaken härtill ligger, såsom lätt torde inses, i de svårigheter, som skulle vara förenade med öfvergången till de nya rättsregler, hvilkas genomförande kunde komma i fråga. De privaträttsliga delarne af fiskerilagstiftningen utgöra enligt sakens natur ett lagstiftningsområde, der rubbningar i de grundsatser, som en gång gjort sig gällande, lätt föra med sig kränkning af bestående rättigheter eller andra befogade intressen. I all synnerhet är detta fallet i vårt land, der lagstiftningen i större omfattning än på de flesta andra ställen gjort fisket till privategendom. En lagförändring, hvarigenom privat fiske öfvergår till kollektivt, är af nyss antydda orsak oftast betänkelig och bör ej företagas, utan att vederlag lemnas de fiskeberättigade eller deras samtycke inhemtas. Förändringar i motsatt riktning, kollektiva fiskerättigheters ersättande med individuella, fordra, äfven de, synnerlig varsamhet. Der rätten till fiske är mer eller mindre oberoende af eganderätten till fiskevattnet, kan nämligen under i öfrigt gynsamma förhållanden lätt uppstå en befolkning af yrkesfiskare, och om, såsom ofta är fallet, denna är för sin utkomst i väsentlig mån hänvisad till ett visst slags fiske eller fiske på en viss trakt, inses lätt, hvilken betänkelig rubbning i lefnadsvilkor kan vållas af en lagförändring i den senast antydda riktningen. Hvad sålunda anförts gäller icke allenast de skrifna lagbuden utan i lika hög grad de rättssatser, som bildats genom sedvana. Enligt hvad erfarenheten visar, spelar sedvanerätten i hithörande frågor en synnerligt stor roll. I skilda delar af landet möter man i fråga om rätten till fiske en eller annan lokal, på sedvana grundad uppfattning, som afviker från den skrifna lagen, men är fast rotad i befolkningens rättsmedvetande. Utan att förbise de olägenheter, en dylik

lokal rättsbildning medför, har komitén likväl, med hänsyn till hvad ofvan blifvit yttradt angående faran af rubbningar i gällande grundsatser på detta område, trott det icke kunna ifrågakomma att upphäfva dessa rättssedvanor utan, såsom förslaget utvisar och längre fram skall närmare motiveras, funnit sedvanerättens resultat i hithörande fall böra erhålla uttryckligt erkännande i lagstiftningen.

De förändringar komitén föreslagit i de gällande bestämmelserna äro alltså af hufvudsakligast formell natur. Endast i de fall, der de ofvan angifna betänkligheterna icke egt någon afsevärd betydelse, innehåller förslaget sakliga förändringar.

Enligt 1 § af 1852 års Fiskeristadga eger hvarje rikets innebyggare 1 §. rätt att idka »allt fiske» i sådana fiskevatten, som i denna § afses. Den häruti af komitén föreslagna inskränkning, att vissa slag af fast fiske-redskap i allmänhet icke skulle i nämnda fiskevatten få användas, har i främsta rummet föranledts af de stridigheter, till hvilka under senare tider det vid den halländska kusten brukliga fisket med s. k. lax-sätt gifvit upphof, och komitén anser sig därför böra korteligen redogöra för vissa förhållanden, som i detta afseende kommit till komiténs kännedom.

Laxsätten, hvilka utgöras af ett slags på grundt vatten anbragta fasta garnredskap, förekomma i stor omfattning vid den långgrunda halländska kusten och pläga utsättas icke allenast inom det område, som enligt 2 § 2 stycket Fiskeristadgan är under benämningen landgrund förbehållet strandegaren utan äfven utanför gränsen för detta område. Dylika å det för alla öppna fiskevattnet anbragta redskap medföra uppenbarligen ett väsentligt intrång i det fiske, som tillkommer strandegarne, ity att en stor del af den fisk, som eljest skolat ingå i de på enskildt område befintliga »sätten», uppfångas innan den hinner dit. För att i afsevärd mån kunna deltaga i fisket nödgas därför strandegaren att förlänga sina »sätt» utöfver »landgrundet», hvarigenom åter redskapen fördyras och fisket alltså blir mindre inbringande. För vin-

nande af ändring i de förhållanden, som sålunda inträdt, hafva under år 1889 åtskilliga egare eller innehafvare af strandfiske hänvänt sig till Kongl. Maj:t med anhållan om utfärdande af i sådant hänseende erforderliga bestämmelser. I anledning af dessa ansökningar uppdrogs genom nådigt bref den 17 April 1891 åt Konungens Befallningshafvande i Hallands län att, sedan sakkunnig person, som Konungens Befallningshafvande egde utse, verkställt undersökningar rörande de förhållanden, hvilka kunde inverka på bedömandet af de i ansökningarna väckta frågor, efter omständigheterna sjelf vidtaga eller hos Kongl. Maj:t göra framställning om vidtagande af de åtgärder, till hvilka dessa undersökningar kunde anses böra föranleda. Efter förordnande af Konungens Befallningshafvande verkställde derefter Förste Fiskeriasistenten F. Trybom den anbefalda undersökningen, hvarjemte han med ledning af dervid vunna resultat afgaf förslag till bestämmelser för afhjelpande af de anmärkta olägenheterna. Sedan åtskilliga i frågan intresserade personer derpå blifvit hörde, afgaf Konungens Befallningshafvande den 19 Oktober 1892 till Kongl. Maj:t ett förslag till förordning i ämnet, hvilket förslag för närvarande är beroende på Kongl. Maj:ts pröfning. Detta förslag åsyftar hufvudsakligen en inskränkning i rätten att utanför »landgrundet» utsätta garnredskap — vare sig fast eller rörlig — för fångande af lax, ity att denna rätt göres beroende af afståndet från närmaste å »landgrundet» befintliga eller derifrån utgående laxsätt. I detta afseende uppställas åtskilliga temligen utförliga regler, hvilka i vissa fall skulle vexla för olika delar af Hallands län.

I likhet med Konungens Befallningshafvande har komitén funnit den klagan, som från strandegarnes sida försports öfver det utanför »landgrundet» bedrifna fisket med fast redskap, vara fullt berättigad och egnad att påkalla lagstiftningens ingripande. Då emellertid, enligt hvad komitén erfarit, förhållanden, hvilka mer eller mindre påminna om de nu berörda, förekomma jemväl å andra orter än Halland, särskildt vid strandfiske efter lax och ål i Skåne och Blekinge, samt liknande olägenheter lätt kunna uppstå öfverallt, der strandens långgrunda beskaffenhet möjliggör utsättande af faststående redskap utan-

för »landgrundet», har komitén föreställt sig, att de bestämmelser, som kunna ifrågakomma, böra om möjligt affattas så, att desamma kunna om ock med vissa undantag tillämpas öfver hela riket. Hårtill egna sig emellertid icke de i Konungens Befallningshafvandes förslag uppställda grundsatser; och öfver hufvud taget synes någon annan allmän bestämmelse, som leder till det åsyftade målet, svårligen kunna gifvas än ett allmänt förbud att utanför »landgrundet» använda sådan faststående fiskeredskap, som i afsevärd mån kan göra intrång i strandfisket. För ett dylikt förbud talar jemväl ett annat skäl, hvilket med anledning af förenämnda för Halland afsedda förslag blifvit kraftigt framhållet från fiskarebefolkningens sida. De utanför »landgrundet» anbragta fasta redskapen medföra nämligen intrång icke allenast i det egentliga strandfisket utan äfven i det fiske, som närmast utanför »landgrundet» bedrifves med rörlig redskap; och med hänsyn hårtill har vid ett af Konungens Befallningshafvande i Hallands län med en del af fiskarebefolkningen hållet sammanträde yrkande blifvit framställt, att utsättande af fasta fiskeredskap utanför det enskilda området måtte helt och hållet förbjudas. Äfven den sålunda framhållna synpunkten synes komitén förtjent af beaktande. Då i lagstiftningen uppställes den principen, att fisket i öppna hafvet är fritt för hvarje medborgare, kan det med skäl ifrågasättas, huruvida icke här af bör följa, att ingen eger för en längre tid eller ständigt taga i sin besittning en del af detta allmänna område, så att andra därigenom uteslutas från fiskets nyttjande.

Hvad nu blifvit anfördt har föranledt komitén att såsom allmän regel föreslå, att fiskegårdar — under hvilket uttryck »laxsätt» uppenbarligen inbegripas — ryssjor (ålhommor) och annan dylik fast fiske redskap ej må inom svenskt sjöterritorium byggas eller utsättas i öppna hafvet. Genom undantagslös tillämpning af en sådan regel torde man emellertid skjuta öfver målet. Utan tvifvel finnas fall, der nyssnämnda slag af redskap kunna utan olägenhet för någon användas utanför »landgrundet», och der deras förbjudande alltså skulle vara ändamålslost, hvartill kommer att på en eller annan ort ett med ens genomfördt för-

bud skulle kunna innebära en obillig stränghet mot dem, som under den nu gällande lagstiftningens hägn utöfvat sådant fiske, hvarom här är fråga. Såsom förut antydts kan emellertid den allmänna lagen svårigen angifva de omständigheter, som böra föranleda undantag från hufvudregeln, och någon lämpligare utväg torde vid sådant förhållande icke finnas, än att i administrativ väg bestämmelser gifvas för de undantagsfall, der användandet af den i allmänhet förbjudna redskapen till större eller mindre del må vara tillåtet. Sådana bestämmelser synas kunna meddelas såväl genom särskilda föreskrifter för en viss ort — i hvilken händelse de tydligen böra utfärdas af Konungen — som ock såsom medgifvanden för särskilda fall, då fråga uppstår om utsträckning af strandegares fasta redskap utöfver »landgrundet». I sistnämnda händelse synes det icke möta någon betänklighet att åt Konungens Befallningshafvande öfverlemna befogenhet att, sedan undersökning egt rum, huruvida redskapens utsträckande kunde utöfva någon inverkan på andras fiske, meddela tillstånd till densammas förlängning.

2 §. Bestämmelserna rörande strandegarerätten vid saltsjöfisket hafva i förslaget 2 § blifvit bibehållna vid hufvudsakligen samma innehåll och lydelse som motsvarande föreskrifter i 1766 års stadga och den nu gällande Fiskeristadgan. Med afseende å ett särskildt slag af de former, hvarunder skärgårdsbildningen vid vår kust uppträder, har komitén emellertid funnit sig kunna föreslå ett förtydligande af de gällande bestämmelserna. Upplysningar, som från skilda håll vunnits, gifva nämligen vid handen, att vid de hafsfjärdar, hvilka åt något håll äro öppna mot hafvet, enskild fiskerätt i allmänhet, såväl å rikets vestra kust som å den östra, anses vara begränsad på samma sätt som vid öppna hafsstranden och utom skären. Denna uppfattning, hvilken torde öfverensstämma med en riktig tolkning af Fiskeristadgans 2 §, framgår emellertid icke med full tydlighet af densammas affattning och har därför ansetts böra erhålla uttryckligt erkännande i lagen.

Af skäl, som i motiven till 1 § framhållits, har ett tillägg blifvit förslaget om rätt för strandegare att i visst fall utanför det honom

förbehållna område vid hafsstranden anbringa sådan fast fiskeredskap, som i allmänhet icke skulle få derstädes utsättas. Vidare hafva de nu gällande måtten för beräkning af strandegarens enskilda fiskeområde blifvit utbytta mot mått, angifna i meter, dervid för undvikande af bråktal en obetydlig jemkning till strandegarnes förmån egt rum.

Beträffande affattningen i öfrigt af denna § torde böra påpekas, att det i Fiskeristadgan förekommande uttrycket »landgrund» undvikits. I det allmänna språkbruket, likasom i den äldre lagstiftningen, utmärker detta uttryck allenast det utanför en strand belägna grunda vattenområdet, hvars omfång naturligtvis ej kan bestämmas genom en allmän regel; och det synes mindre lämpligt, att lagstiftningen åt samma uttryck ger en annan betydelse.

I paragrafen har ej upptagits hvad i Fiskeristadgans 2 § sägs derom, att strandegare må i fall af befogenhet framställa anspråk på vidsträcktare landgrundsområde, än som enligt den allmänna regeln skulle honom tillkomma. Denna hänvisning, hvilken knappast torde kunna åsyfta något annat fall än det, att strandegaren på grund af urminnes häfd anser sig berättigad till större område än det vanliga, synes ej vara af nöden, då af stadgandena i 12 kap. 4 § Jordabalken samt 12 § i komiténs förslag torde framgå, att urminnes häfd här kan göras gällande.

De i 3 §:s första stycke föreslagna stadganden om rätt till strömmingsfiske vid främmande strand i de fyra norrländska kustlänen innehålla hufvudsakligen ett förtydligande af nu gällande bestämmelser i detta ämne.

Dessa lida så till vida af otydlighet, att det icke med visshet framgår, huruvida de afse fiske med allt slags redskap eller endast notfiske. Den förra uppfattningen öfverensstämmer närmast med ordalagen, som helt allmänt angifva, att »strömmingsfisket» under vissa vilkor är fritt för hvarje rikets innebyggare. Till stöd för den senare meningen kan åter anföras, att stadgandet om strandegarens rätt till första notdräkten erhållit en affattning, som synes gifva vid handen, att man ej haft tanke på något annat slags fiske än det, som drifves med not. Enligt

vunna upplysningar lærer emellertid vid vissa delar af den norrländska kusten strömmingsfiske med nät (skötar) i stor omfattning idkas utan hänsyn till strandegarerätt. På åtskilliga orter synes sådant fiske till och med vara en hufvudnäring för en icke obetydlig fiskarebefolkning. Under sådana förhållanden har det ansetts vara af vigt, att Fiskeristadgans bestämmelser förtydligas derhän, att deras tillämplighet på skötfisket ej vidare kan dragas i tvifvelsmål. Förutom not och skötar användes vid strömmingsfiske visst slags fast (ryssjeartad) redskap. Dyligt fiske torde emellertid böra förbehållas strandegaren, hvilken eljest skulle utsättas för ett alltför betänkligt intrång i dispositionen öfver sitt enskilda vattenområde. Första stycket i förslaget 3 § har i öfverensstämmelse med nu angifna grunder erhållit en affattning, som utmärker, att detsamma afser allt slags fiske med rörlig redskap men också endast sådant fiske.

Från nu gällande stadganden innebära de föreslagna bestämmelserna i första stycket en ringare afvikelse derutinnan, att föreskriften om skyldighet för den, som vill vid främmande strand idka strömmingsfiske, att derom underrätta strandegaren ej blifvit bibehållen. Denna föreskrift torde under vissa omständigheter, såsom då strandegaren är aflägsset boende eller han sjelf eller hans husfolk ej kan anträffas i sitt hemvist, vara oskäligt betungande för de fiskande och stundom rent af kunna göra deras rätt om intet. Enligt upplysningar, som af sakkunniga personer lemnats komitén, lærer för öfrigt tillämpning af ifrågavarande föreskrift numera knappast någonsin förekomma.

Enligt andra stycket af Fiskeristadgans 3 § skall i de rikets skärgårdar, der för fångande af sådan hafsfisk, som går till stränderna i stora stim, de fiskande af ålder oklandradt fått följa fisken efter dess dref och fiska vid annans strand, dervid förblifva. Detta stadgande syftar i främsta rummet på det ymniga sillfisket vid bohuslänska kusten men äfven på annat, i viss mån dermed jemförligt fiske. Sin nuvarande formulering erhöi detsamma vid Högsta Domstolens granskning af det förslag, som låg till grund för 1852 års Fiskeristadga; och afsågs dervid, enligt hvad Högsta Domstolens protokoll utmärker, att från strand-

egarerätten undantaga fångsten af sådan hafsfisk, som ginge till stränderna i sådan ymnighet, att det öfverstege strandegarens förmåga att ensam uppfånga densamma. Såvidt komitén erfarit, har någon tillämpning af ifrågavarande stadgande ej egt rum annorstädes än vid rikets vestra kust, särskildt Bohuslän. De arter af fisk, på hvilka detsamma angifvits vara tillämpligt, äro, förutom sillen, der denna förekommer i större ymnighet, skarpsill, makrill och gråsej.

Komitén har icke ansett sig ega skäl att föreslå några förändringar uti nyssnämnda stadgande. Vål lider det intet tvifvel, att vid vissa delar af westkusten fiske vid främmande strand sedan lång tid tillbaka fått oklandradt bedrifvas äfven efter annan fisk än den, som går i stora stim, och med hänsyn härtill har det blifvit ifrågasatt att på ett eller annat sätt vidga stadgandets tillämpningsområde. Då emellertid komitén i 12 § af sitt förslag hemställt om uttryckligt erkännande af de lokala sedvanor, genom hvilka på sidan om lagstiftningen strandegarens fiskerätt här och der blifvit till andra fiskandes förmån inskränkt, har nyss antydda afvikelse från de gällande bestämmelserna ej ansetts vara af behovet påkallad. En jemkning i redaktionen af ifrågavarande stadgande har emellertid blifvit af komitén vidtagen. Då nämligen stadgandet ej anses tillämpligt på östersjökusten, och något skäl för en förändring i detta afseende ej föreligger, föreslås en affattning, som tydligen utmärker, att detsamma afser endast rikets vestra kust, hvarjemte och då på grund af samma stadgande sådant fiske, som der är i fråga, otvifvelaktigt af allmänheten oklandradt utöfvats jemväl vid öppen hafsstrand, uttrycket »i de rikets skärgårdar» såsom mindre egentligt utbytt mot orden »vid de delar af rikets vestra kust».

Med frågan om rätt till sillfiske vid annans strand sammanhänger på det närmaste spørsmålet om de fiskandes rätt att längre eller kortare tid hålla vadfångad sill inestängd i vaden. Sedan de s. k. långvariga vadstängen i stor omfattning kommit i bruk, synes man ej längre kunna undvara lagbestämmelser, som för dylika fall bestämma rättsförhållandet mellan de fiskande och strandegarne. Då emellertid, enligt hvad upp-

lyst blifvit, den komité, som den 29 Juli 1892 fått i uppdrag att upp-
rätta förslag till ordningsstadga för hafsfisket vid kusten af Göteborgs
och Bohus län, eller den s. k. hafsfiskekomitén, för närvarande är sys-
selsatt med utarbetande af förslag till lag om rätt att hålla sill inne-
stängd med vad, har detta ämne ansetts ej böra i förevarande förslag
behandlas, utan har en hänvisning allenast egt rum till de särskilda
bestämmelser, till hvilkas utfärdande nyssnämnda, under arbete varande
förslag gifver anledning.

Af de komiténs ledamöter, hvilka tillika deltaga i hafsfiskekomiténs
arbeten, har vidare blifvit upplyst, att af sistnämnda komité kommer att
framställas förslag om borttagande, såvidt angår sillfisket i Bohuslän, af
den rätt, som enligt 3 § Fiskeristadgan tillkommer strandegaren att be-
stämma den ordning, hvori hans not skall dragas. Vid sådant för-
hållande och då denna företrädesrätt uppenbarligen icke eger någon
nämnevärld betydelse i fråga om annat fiske-än det nyssnämnda, har
komitén saknat anledning att i sitt förslag upptaga Fiskeristadgans be-
stämmelse i detta hänseende. Skulle emellertid hafsfiskekomiténs förslag
i denna del icke komma att leda till borttagande af nämnda rättighet
vid sillfisket, synes tillräcklig anledning ej föreligga att i fråga om
annat fiske afskaffa densamma.

Bestämmelsen i sista stycket af 3 § Fiskeristadgan om rätt för den,
som enligt äldre, före 1852 gällande lagstiftning uppenrat notvarp å
annans område, att uppbära viss andel af den fisk, som i varpet fångas,
har ej blifvit i förslaget upptagen. Enligt sakkunnige personers med-
delande lär nämligen denna bestämmelse numera hafva förlorat all
tillämpning.

Hvad förslaget innehåller om rätt för de fiskande att vid fiske,
som i denna § åsyftas, nyttja annans strand för tillfällig uppdragning
af redskap och båt motsvaras icke af någon uttrycklig bestämmelse i
Fiskeristadgan. En sådan rätt är emellertid i många fall en nödvändig
förutsättning för fiskets utöfvande och torde jemväl vara afsedd i nämnda
stadga, då strandegaren der i visst fall förklaras berättigad till ersätt-
ning för skada, som genom fisket uppkommer å hans egor.

Denna § är till sitt innehåll i allo öfverensstämmande med Fiskeri- 4 §. stadgans 4 §.

Från Fiskeristadgans 8 § skiljer sig den föreslagna 5 § endast i fråga 5 §. om redaktionen. De i förslaget använda uttryckssätten göra det öfverflödigt att, såsom i det gällande lagbudet skett, meddela särskild bestämmelse om rätten till fiske i de till städernas donationsjordar hörande vattenområden. Att sådan rätt tillkommer städerna eller deras rättsinnehafvare, torde med full tydlighet framgå af ordalagen i förslaget.

I fråga om rätten till fiske i rikets större insjöar saknar den nu 6 §. gällande lagstiftningen tillräckligt tydliga bestämmelser. Stadgandena i 12 kap. 4 § Jordabalken synas, om man endast fäster sig vid ordalagen, innebära, att samtliga sjöar i riket äro underkastade strandegarnes enskilda eganderätt, hvaraf åter skulle följa, att endast strandegarne eller deras rättsinnehafvare vore berättigade till insjöfiske. En sådan uppfattning om eganderätten till sjöområdena synes emellertid, då det gäller de öppna delarne af landets allra största insjöar såsom Venern och Vettern, föga rimlig och framgår ej heller med nödvändighet af de begagnade uttryckssätten. Också gjorde sig vid Fiskeristadgans tillkomst en annan mening gällande. I det förslag, som ligger till grund för denna stadga, innehåller 1 § en bestämmelse af följande lydelse: »Så stände ock hvarje svensk man fritt att fiska i de delar af större insjöar, till hvilka kronans, menigheters eller enskilde strandegares uteslutande fiskerätt sig icke sträcker, och der fisket af ålder varit till allmänt nyttjande upplåtet». Under förslagets behandling i Högsta Domstolen anmärktes vid denna punkt, att då allt fiske inom rikets område, som hvarken tillhörde någon menighet eller enskild person, måste anses tillhöra staten eller kronan, skulle, ifall man från det begagnande för hvarje svensk man, som här åsyftades, undantog icke blott menigheters och enskilde personers utan äfven kronans fiskevatten i de större insjöarne, ingenting der återstå till nyttjanderätt för hvar man, helst icke något fiske i dessa sjöar förut varit till sådant begagnande upplåtet. Stadgandet skulle följaktligen svårligen få någon tillämpning, hvarför Högsta Domstolen ansåg

hvad här blifvit afsedt lämpligare uttryckas sålunda: »Så stände och hvarje svensk man fritt att fiska i de delar af större insjöar, till hvilka strandeganderätten sig icke sträcker och der kronan ej heller enskildt fiske sig förbehållit eller till annan upplåtit».

Fasthåller man nu, att i 1766 års Fiskeristadga någon uttrycklig bestämmelse ej förekommer om allmän rätt till fiske i de stora sjöarne, att följaktligen sådan fiskerätt kunnat ega rum endast under den förutsättningen, att strandegarnes eganderätt i vissa fall ej sträckte sig öfver hela sjöområdet, samt att Högsta Domstolen vid granskningen af nyssnämnda förslag haft till hufvudsakligt ögonmärke att tillse, huruvida dess privaträttsliga bestämmelser öfverensstämde med äldre lagstiftning, torde häraf följa, att enligt Högsta Domstolens uppfattning 12 kap. 4 § Jordabalken icke egt tillämplighet å vissa större insjöar. Denna uppfattning delades jemväl af Kongl. Maj:t, då i den derefter utfärdade Fiskeristadgan å 1 § 2 mom. gafs en lydelse, som i allt väsentligt öfverensstämde med den af Högsta Domstolen föreslagna.

Sådant detta lagrum nu är affattadt erbjuder det emellertid ej mycken ledning för bedömande af den föreliggande frågan. Endast så mycket framgår af en jemförelse mellan ifrågavarande bestämmelse och 8 § Fiskeristadgan, att vissa större insjöar finnas, der enligt lagstiftarens åsigt hela sjöområdet icke tillhör strandegarne. Hvilka dessa sjöar äro, och huru vidsträckt eganderätt och fiskerätt i desamma tillkommer strandegarne, följer deremot ej af nyssnämnda lagbud.

En sådan otydlighet i lagstiftningen torde böra afhjelpas. Komitéen har utan tvekan anslutit sig till den nyss antydda uppfattningen, att bestämmelserna i 12 kap. 4 § Jordabalken ej kunna tillämpas å de öppna delarne af Venern och Vettern. Beträffande två andra sjöar, nämligen Mälaren och Hjelmaren, har frågan deremot förefallit mera tvifvelaktig. Vid sådant förhållande och då det icke vore otänkbart, att, oberoende af gällande rättsregler om eganderätten till sjöområdena, en viss uppfattning om fiskerätten kunde hafva på en eller annan ort gjort sig sedvanemässigt gällande, har komitéen genom vederbörande länsstyrelser sökt förskaffa sig upplysningar om den upp-

fattning, som vid stränderna af här omförmälda fyra sjöar gör sig gällande om rätten till fiske i de från stränderna mera aflägsna delarne af sjöarne. De uppgifter komitén härom erhållit äro i många fall motsägende och antyda stundom, att någon bestämd uppfattning icke förekommer. Beträffande Venern och Vettern framgår dock, att i allmänhet den åsigten är rådande, att i de öppna delarne af dessa sjöar fisket på något afstånd från land är fritt för allmänheten. Ofta lära Fiskeristadgans bestämmelser om »landgrund» anses vara tillämpliga jemväl i dessa sjöar. På ett eller annat ställe vid Vetterns stränder anse sig emellertid strandegarne uteslutande berättigade till fiske ända till sjöns midt, och i fråga om instängda vikar eller öfriga mindre, af stränder och holmar begränsade områden synes i allmänhet vid stränderna af Venern antagas, att strandegarne allena ega fiskerätt. De sålunda vunna upplysningarne hafva hos komitén stadgat den uppfattningen, att bestämmelserna om fiskerätt uti ifrågavarande båda sjöar böra bringas till öfverensstämmelse med de lagbud, som röra fiskerätten i saltsjön. Eger 12 kap. 4 § Jordabalken icke tillämplighet på dessa sjöar, måste någon viss norm uppställas för begränsande af strandegarnes enskilda fiskerätt, och någon annan sådan lærer väl då svårigen kunna komma i fråga än den, som ligger i de för saltsjön gällande bestämmelserna om »landgrund», helst, såsom nyss är antydt, dessa bestämmelser mångenstädes redan anses böra analogivis tillämpas. Att någon rubbning i bestående individuella rättigheter härigenom skulle inträffa, synes ej böra befaras. Skulle vid någon behörigen fastställd rågångsreglering eller eljest i en rättskraftig dom, något hemmans rågång blifvit förlagd längre ut i sjön än 180 meter från den punkt der två meters stadigt djup vidtager, bör uppenbarligen här, likasom då fråga är om saltsjöfiske, den eganderätt, som sålunda tillerkänts strandegaren, medföra uteslutande fiskerätt utanför den i allmänhet gällande gränsen. I fråga om fisket utanför »landgrundet» eller den särskildt fastställda gränsen synes deremot samma grundsatser böra gälla som beträffande fisket i öppna hafvet, d. v. s. hvarje svensk undersåte bör ega rätt att der fiska med rörlig redskap, hvaremot anbringande af

ryssjor, fiskegårdar och dylik fast redskap ej bör få förekomma utom i vissa undantagsfall.

Dessa grundsatser uttalas i förslaget 6 § beträffande fisket i Venern och Vettern. Rörande Mälaren och Hjelmaren hafva de inkomna upplysningarne i allmänhet gifvit vid handen, att fisket i dessa sjöar anses tillkomma strandegarne. Här och der anses dock bestämmelsen om »landgrund» eller liknande regler böra tillämpas. Hvad angår Mälaren, der några mera vidsträckta öppna vattenområden ej finnas, synes den förra uppfattningen temligen naturlig, och i fråga om Hjelmaren har densamma, enligt hvad upplyst blifvit, i många fall gjort sig gällande vid rågångsförrättningar och i domar. Vid sådant förhållande har komitén trott sig ej böra föreslå några särskilda bestämmelser rörande fiskerätten i sistnämnda båda sjöar. Denna rätt skulle alltså i allmänhet tillkomma strandegarne. Derest emellertid, såsom särskildt synes vara fallet i vissa delar af Hjelmaren, äfven andra än strandegare af ålder oklandradt fått utöfva fiske å visst område, skulle de enligt 12 § andra punkten af komiténs förslag komma att fortfarande åtnjuta sådan rätt.

7 §. Såsom allmänna kronofisken äro enligt 6 § Fiskeristadgan att anse de ström- och insjöfisken vid kronans allmänningar, parker och holmar, som kronan icke enskildt förbehållit sig eller annan. Uttrycket kronans allmänningar torde i detta sammanhang omfatta, jemte sådan kronan tillhörig skogsmark, som blifvit för bergshandteringens understöd upplåten till enskilde, äfven oafvittrad mark samt vid afvittring uppkommen, ej disponerad öfverloppsmark. Då det emellertid är tvifvelaktigt, huruvida man enligt numera rådande språkbruk kan till kronoallmänningar hänföra sistnämnda båda slag af mark, har i förslaget uttryckligen angifvits, att fisket derstädes är allmänt kronofiske.

Enligt Fiskeristadgan ega de, som »inom häradet eller socknen bo», att nyttja ifrågavarande fisken. Denna bestämmelse, hvilken synes böra sålunda förstås, att i de delar af riket, der häradsindelning förekommer, rätten till begagnande af ett allmänt kronofiske tillkommer innevävarne

i det härad, der detsamma finnes, medan i öfriga landsdelar endast innevånarne i den socken, der fisket är beläget, ega nyttja detsamma, har i förslaget blifvit oförändradt bibehållen.

I det utlåtande, som Kammarkollegium och Domänstyrelsen den 25 Januari 1893 afgifvit öfver 1883 års förslag till ny Fiskeristadga, har beträffande de allmänna kronofiskena blifvit anfördt, att då den mark, invid hvilken desamma finnes, lydde under Domänstyrelsens förvaltning, meddelande af tillstånd till dessa fiskens nyttjande borde ankomma på denna styrelse, som äfven borde ega att bestämma de med tillåtelsen förenade vilkor. I anledning af nämnda hemställan har komitén föreslagit, att, då fråga är om fiske vid sådana, i förevarande § afsedda lägenheter, som utan undantag skola förvaltas af Domänstyrelsen, nämligen kronoparker, den tillåtelse, som förutsättes för fiskets begagnande, skall sökas hos samma styrelse, hvilken jemväl har att bestämma den afgift, som bör ifrågakomma.

Hvad Fiskeristadgan i 6 § innehåller om tillstånd att vid fiskelägenheterna uppsätta bodar motsvaras af bestämmelsen i andra stycket af förslagens 21 §.

Här återfinnes enahanda bestämmelse, som förekommer i Fiskeristadgans 5 §, dock med någon jemkning i uttryckssättet.

I 9 § behandlas frågan om fisket vid härads- och sockenallmänningar. Dessa stadganden äro således mindre omfattande än bestämmelserna i Fiskeristadgans 7 §, hvilka röra jemväl »byallmänningar». Derest, såsom komitén antager, sistnämnda uttryck ej afser annat än oskiftad utmark, finnes uppenbarligen intet skäl att afsöndra bestämmelserna om rätt till fiske vid dylika »allmänningar» från öfriga stadganden om oskiftadt fiske, hvilka stadganden förekomma i 10 § af komiténs förslag.

Beträffande fisket vid härads- och sockenallmänningar innehåller förslaget, att sådant fiske må på grund af delegarnes beslut utarrenderas för gemensam räkning. Den 5 Oktober 1888 har Kongl. Maj:t af förekommen anledning anbefalt Kammarkollegium att, efter skedd

utredning, i samråd med Domänstyrelsen taga under öfvervägande, huruvida skäl förefunnes till sådan ändring af gällande lagstiftning om allmänningfisken, att utarrendering af desamma kunde ega rum. Sedan yttranden härom inforrats från vederbörande allmänningssintressenter och länsstyrelser äfvensom Fiskeriintendenten, hafva i utlåtande den 25 Januari 1893 Kammarkollegium och Domänstyrelsen i likhet med de fleste andra i ämnet hörde tillstyrkt den ifrågasatta förändringen. Till stöd för densamma har hufvudsakligen anförts, att fiskets utarrendering länder till en rättvisare fördelning af dess afkastning och bättre vård om detsamma, än under nuvarande förhållanden kunna förutsättas. På dessa skäl och då ett stort flertal af de i frågan hörde allmänningssintressenterna ansett reformen önskvärd, har i enlighet med embetsverkens hemställan befogenhet att för gemensam räkning utarrendera dessa fisken blifvit i förslaget tillerkänd intressenterna. Frågor om sådan utarrendering stå enligt komiténs tanke så nära frågan om förförvaltningen af sjelfva allmänningarne, att enahanda föreskrifter böra gälla vid fattande af beslut i dessa ämnen.

10 §. Den i förevarande § behandlade frågan om sättet för fiskerättens utöfning i oskift fiskevatten eger en icke ringa praktisk betydelse. Detta inses lätt, om man besinnar, att särskildt största delen af landets insjö- och skärgårdsfisken torde vara oskiftade. Med hänsyn till de praktiska svårigheter, hvilka oftast ligga i vägen för delning af fiskevatten, kommer nämligen i de flesta fall ett laga skifte icke att omfatta till skifteslaget hörande fiskevatten, utan detta fortfar vanligen att vara en samfällighet jemväl sedan jordegorna undergått delning.

Nu gällande bestämmelser om fiske i oskift vatten förekomma dels i 17 kapitlet 1 och 2 §§ Byggningsbalken, dels i 10 § Fiskeristadgan. I hvad dessa bestämmelser röra fiskebyggnader har komitén funnit dem icke i sak tarfva någon förändring. Deremot hafva uttrycks-sätten något jemkats i hufvudsaklig öfverensstämmelse med Lagkomiténs förslag till Byggningsbalk samt 5 § af Förordningen angående jord-egares rätt öfver vattnet å hans grund den 30 December 1880.

Likaså har komitén här intagit bestämmelsen i 10 § Fiskeristadgan om förbud för en delegare i oskift fiskevatten att utan de fleste öfriges samtycke upplåta fiskerätt till någon som ej är delegare. Någon tvekan har härvidlag yppats, huruvida vid afgörande af dylika frågor rösterna borde beräknas efter andelar i samfälligheten eller, såsom det nuvarande stadgandet torde afse, efter hufvudtalet; men komitén har ej funnit tillräcklig anledning att i detta fall frångå gällande rätt.

Det i 17 kapitlet 1 § Byggningsbalken förekommande stadgandet, att delegarne i oskift fiskevatten må bruka detsamma »med not och nät, hvar till nödtorft sin», har komitén deremot ansett icke böra bibehållas. Å ena sidan synes nämligen någon anledning att särskildt omnämna fisket med not och nät ej förefinnas, då uppenbart är, att fiske jemväl med annan rörlig redskap står öppet för delegarne i det samfälda fiskevattnet. Å andra sidan torde bestämmelsen, att fisket må brukas allenast till delegarnes nödtorft, icke stå väl tillsammans med det nu rådande åskådningssättet, hvilket utan tvifvel medgifver delegarne att försälja den del af fångsten, som icke användes till eget bruk.

En tillfredsställande reglering af förhållandet mellan delegarne i oskift fiskevatten torde öfverhufvud ej kunna ernås genom allmänna lagbestämmelser. De faktiska omständigheter, som härvidlag böra tagas i betraktande, torde vara af allt för vexlande natur för att medgifva uppställande af allmängiltiga grundsatser. Komitén har därför funnit sig föranlåten att, med anslutning till hvad Lagkomitén och Lagberedningen uti ifrågavarande hänseende föreslagit, hemställa, att domstol må, då tvist uppkommer mellan delegarne, skilja dem emellan på det sätt, som i hvarje särskildt fall befinnes lämpligt och billigt.

I det utlåtande, Fiskeriintendenten afgifvit i fråga om allmäningsfiskens utarrendering, har framkastats, huruvida icke äfven beträffande enskilda oskiftade fiskevatten skulle kunna stadgas, att desamma finge för gemensam räkning utarrenderas, derest delegarne med viss röstöfvervigt fattade beslut härom. Jemväl denna fråga har varit föremål för komiterades öfverläggningar. Komitén har dock icke trott sig böra föreslå ett dylikt stadgande, då detsamma, i hvad det bereder möjlighet

att utesluta en delegare i enskildt fiske från detsammans begagnande, synes alltför mycket strida mot de grundsatser rörande sameganderätt, som eljest gjort sig gällande i vår lagstiftning, och för öfrigt lätt kunna leda till missbruk.

11 §. I fråga om brukares rätt att nyttja fiskevatten, som hör till den upplåtna jorden, torde utan allt tvifvel den uppfattning för närvarande råda, att, derest arrendeaftalet icke innehåller stadgande i motsatt riktning, sådan rätt åtföljer upplåtelsen. Då emellertid, enligt hvad erfarenheten visat, lagens tystnad i detta afseende stundom föranledt tvister, har ett uttryckligt stadgande i ämnet ansetts vara på sin plats, helst som i ett analogt fall, nämligen i fråga om brukares jagträtt, en likartad bestämmelse redan länge förefunnits i Jagtstadgan.

12 §. Första stycket af denna § är till sitt innehåll öfverensstämmande med första punkten af 9 § Fiskeristadgan. Bland föreslagna redaktionsförändringar märkes den, att uttrycket »fiskerättighet å ett eller annat ställe» blifvit utbytt mot orden »någons rätt till fiske». Denna förändring föranledes deraf, att inom lagskipningen det i Fiskeristadgan förekommande uttrycket någon gång ansetts lägga hinder i vägen för stadgandets tillämpning å fiskevatten af större omfång. Andra punkten af Fiskeristadgans 9 § har, såsom innefattande endast sjelfklara satsar, ansetts ej böra i förslaget intagas.

Såsom i det föregående flerstädes blifvit anfördt, hafva i många delar af landet Fiskeristadgans bestämmelser om enskild strandegare-rätt vid fiske icke tillämpats, utan har vid sidan af den skrifna lagen den uppfattningen sedvanemässigt gjort sig gällande, att fisket vore mer eller mindre fritt för allmänheten. Detta gäller i främsta rummet om vissa delar af de kustlandskap, hvilka först under sjuttonde århundradet förenats med Sverige, nämligen Skåne, Halland, Blekinge och Bohuslän. I förstnämnda tre landskap rådde, innan desamma afträddes till Sverige, den danska lagstiftningens grundsatser, enligt hvilka någon uteslutande fiskerätt vid hafsstranden icke tillkom strandegaren annorledes än på grund af förläning från kronans sida. Dylika förläningar förekommo emellertid i stor utsträckning. Till en början meddelades de åt enskilda

personer, men sedermera förklarades genom vissa s. k. handfästningar och recesser adeln och de andlige i allmänhet uteslutande berättigade till fisket vid stränderna utanför deras gods. Å de ställen åter, der strandfisket icke sålunda blifvit bortförlänadt, stod det öppet för hvarje medborgare. Dessa rättsregler torde ej hafva undergått någon förändring förr än genom utfärdandet af 1766 års Fiskeristadga, hvilken utan något undantag för de fordom danska landskapen uttryckligen uttalade de grundsatser om strandegares uteslutande fiskerätt i saltsjön, hvilka sedermera, om ock något modifierade, återfinnas i 1852 års Fiskeristadga. Sistnämnda grundsatser hafva dock ännu inom ifrågavarande provinser icke lyckats fullständigt tränga igenom. Mångestädes, särskildt vid de halländska och skånska kusterna, anses fortfarande strandfisket, åtminstone det, som drifves med rörlig redskap, vara fritt för en hvar, som vill begagna sig deraf. Detta åskådningssätt är emellertid ingalunda undantagslöst gällande inom ifrågavarande landskap. Vid vissa delar af kusterna, framför allt inom Blekinges skärgård, synas den svenska lagstiftningens grundsatser om strandegarerätt hafva fullständigt gjort sig gällande.

I viss mån likartade förhållanden föreligga i Bohuslän. Att sedan längre tid tillbaka strandegarerätten derstädes icke varit allmänt erkänd, framgår otvetydigt af de undersökningar, som Presidenten G. Poppius, på sätt i det föregående omförmäles, år 1833 företog rörande orsakerna till det bohuslänska fiskets tillbakagång. På den fråga, som Poppius vid samtliga af honom i skilda delar af Bohuslän hållna sammanträden framstälde derom, huruvida enhvar ansåges berättigad att fiska på alla ställen vid kusten, gafs från den i allmänhet talrikt församlade befolkningens sida städse och utan att motsägelse förspordes det svar, att fisket i allmänhet allestädes ansåges fritt för hvar och en. Endast i fråga om hummer- och ostronfiske äfvensom fiske med bottengarn och makrillfiske med vad förekommo olika meningar. Huruvida den uppfattning om strandegarerätten, som sålunda vid nämnda tid synes varit allmänt rådande, härstammar från den tid, då norsk rätt ännu gälde i Bohuslän, eller uppkommit på

grund af den fordom temligen vanliga tolkning af 1774 års reglemente för nordsjöfisket, enligt hvilken all strandegarerätt på vestkusten derigenom upphäfts, eller tilläfventyrs har någon annan förklaringsgrund, må lemnas derhän. Visst är, att en likartad uppfattning på de flesta ställen ännu fortlefver. Sedan i 1883 års förslag till ny Fiskeristadga blifvit hemställt om en bestämmelse af innehåll, att de fiskande, der sådant af ålder varit vanligt, skulle ega följa hafsfisk och hummer efter dess dref och fiska vid annans strand, blef i det utlåtande, som Göteborgs och Bohus läns landsting år 1884 afgaf öfver nämnda förslag, annan anmärkning icke framställd mot berörda, i främsta rummet på Bohuslän syftande bestämmelse, än att hummerfiske borde vara strandegaren förbehållet. Detta förhållande synes utmärka, att den föreslagna bestämmelsen, hvilken skulle i långt högre grad än motsvarande föreskrift i 1852 års Fiskeristadga inskränka strandegarerätten, ansetts öfverensstämma med den allmänna uppfattningen. Liknande resultat hafva ock framgått af undersökningar, som vissa ledamöter af komitén under sommaren 1894 företagit i olika delar af den bohuslänska skärgården. På de flesta ställen, der man tillsport fiskare eller strandegare om rådande uppfattning angående strandegarerätten, har till svar erhållits, att allenast det fiske, som bedrefves med fast redskap, jemte hummer och ostronfiske ansåges förbehållet strandegaren, hvaremot annat strandfiske vore fritt för hvarje svensk man. Så allmänt har dock icke denna uppfattning befunnits herska, att på grund deraf en särskild, för Bohuslän gällande rättsregel kunnat föreslås. Här och der, särskildt i de innersta delarne af skärgården, synes strandegarerätten hafva i vidsträcktare omfång, än nyss är nämndt, gjort sig gällande, antingen i fråga om fiske i allmänhet eller beträffande vissa värdefullare fiskslag såsom lax och ål.

Andra exempel på sedvanerättslig uppfattning om fiskets frihet lemna, såsom förut antydts, två af de största insjöarne, Mälaren och Hjelmaren. Oaktadt 12 kap. 4 § Jordabalken torde böra anses tillämplig på dessa sjöar, lära enligt erhållna upplysningar strandegarne i vissa trakter anses uteslutande fiskeberättigade endast i närheten af

stranden. Samma åskådningssätt lärer äfven råda beträffande fisket i flere af Vermlands insjöar; och helt säkert skulle en mera omfattande undersökning gifva vid handen, att en liknande åsigt mångenstädes af ålder gjort sig gällande såväl vid Östersjökusten som vid stränderna af andra stora insjöar än de nyss nämnda.

De lokala sedvanor, om hvilka nu är taladt, äro af alltför stor vigt för landets fiskarebefolkning för att vid en revision af fiskerilagstiftningen kunna lemnas obeaktade. Vådorna af mera väsentliga rubbningar i rådande grundsatser om fiskerätt äro i det föregående framhållna; och till förekommande af dylika rubbningar synes det vara af nöden, att lagstiftningen i förevarande fall, der sedvanerätten af särskilda anledningar kommit att erhålla större betydelse än på de flesta områden, och der den lokala naturen af dess resultat lägger alltför stora hinder i vägen för dessas införlifvande med den skrifna lagen, genom en allmän bestämmelse ger sitt uttryckliga erkännande åt dessa resultat.

På nu anförda grunder hvilat hvad komitén i 12 §:s andra punkt föreslagit. I hvad den föreslagna bestämmelsen angår agntägt vid annans strand föranledes den deraf att, enligt hvad de från Malmöhus län afgifna utlåtanden öfver 1883 års förslag utvisa, äfven sådan agntägt, som ej är att hänföra till fiske, å vissa orter fått af ålder oklanderadt ega rum å annans strandområde.

Enligt 21 § i Lagen angående de svenske Lapparnes rätt till ren- 13 §. bete i Sverige äro dessa Lappar berättigade att till fiske betjena sig af land och vatten icke allenast å de för dem afsatta land och sådana områden i Norrbottens och Vesterbottens län, som för dem förbehållas, utan äfven å annan utmark inom dessa lappmarker under den tid, de ega att å sådan utmark uppehålla sig med sina renar. Något skäl till ändring i detta stadgande torde ej föreligga, och ej heller synes det lämpligt att utbryta stadgandet ur dess nuvarande sammanhang och införa detsamma i förevarande förslag. Då emellertid ifrågavarande rättsregel utan tvifvel är att hänföra till fiskerilagstiftningen, har i förslaget intagits en på nyssnämnda stadgande syftande hänvisning.

14 §. Bestämmelserna i 2 kapitlet af 1852 års Fiskeristadga torde, likasom motsvarande föreskrifter i 1766 års stadga, haft till ändamål att fullständigt angifva rättsreglerna rörande kungsådra, såväl den art deraf, som af ålder funnits och skulle utgöra en tredjedel af vattnet, som ock den år 1766 införda mindre ådran. Dessa bestämmelser synas emellertid till stor del falla utom den egentliga fiskerilagstiftningens område. Till detta böra enligt komiténs mening icke hänföras andra stadganden uti ifrågavarande ämne än sådana, som angå rätt att medelst fiskeredskap afstänga strömmar och sund. Huruvida och under hvilka förutsättningar egare af vattendrag må vara berättigade att för andra ändamål än fiske uppdämma vatten eller eljest vidtaga åtgärder, som hindra dess naturliga lopp, är en fråga, som synes tillhöra den s. k. lukrativa vattenrätten, den lagstiftning, som har att i allmänhet behandla frågorna om jordegares rätt att tillgodogöra sig det å hans grund befintliga vatten. Vål är det uppenbart, att åtgärder af nyssnämnda slag kunna utöfva inverkan på andras fiske, och att bestämmelser äro af nöden, hvilka med hänsyn härtill inskränka jordegares rätt att uti ifrågavarande hänseende förfoga öfver vattnet. Men dylika bestämmelser stå i det närmaste sammanhang med dem, som från andra synpunkter än fiskeriintressets inskränka den enskilda dispositionsrätten öfver vattendrag, och böra därför icke lämpligen skiljas från dessa. Å andra sidan kunna stadganden erfordras, hvilka med hänsyn till intressen, som ej ega samband med fisket, inskränka rätten att i vissa vattenområden utsätta fiskeredskap. Dylika stadganden, åsyftande att förebygga vattendämning eller flottleds eller farleds stängande, synas äfvenledes böra afskiljas från fiskerilagstiftningen och upptagas i de författningar, som behandla den lukrativa vattenrätten. Komitén har alltså i sitt förslag till lagbestämmelser angående rätt till fiske icke upptagit andra af de i Fiskeristadgans 2 kapitel berörda frågor än den om rätten att i rinnande vatten och i sund utsätta fiskeredskap, som kan hindra fiskens gång.

I detta afseende bibehåller förslaget de båda slag af vattenled, som Fiskeristadgan påbjuder. Benämningen kungsådra har emellertid i öfverensstämmelse med språkbruket i Förordningen om jordegares rätt

öfver vattnet å hans grund förbehållits den större leden. I afseende å dennas bredd och läge är utan uttrycklig hänvisning till nämnda författning klart, att der upptagna bestämmelser skola gälla. Beträffande den mindre leden har — förutom att af nyss angifven anledning utlemnats hvad Fiskeristadgans 11 § innehåller derom, att sådan led skall finnas, der flottled förekommer eller vattendämning kunde uppstå — den förändring föreslagits, att ifrågavarande led skall hållas öppen i strömmar och sund, der fisken har sitt dref, under det att enligt Fiskeristadgan den mindre kungsådran skall finnas, »der fiske ligger ofvanför». Denna förändring torde dock ej innebära någon afvikelse i sak. Det i Fiskeristadgan förekommande uttrycket kan nämligen enligt komiténs åsigt icke uppfattas annorlunda än såsom åsyftande det fall, att fisk i afsevärd mängd har sin stråkväg genom en ström eller ett sund, så att genom dess afstängande andras fiske skulle i väsentlig grad försämras och fiskerinäringen i allmänhet lida. Denna tolkning har emellertid icke alltid gjort sig gällande och framgår icke fullt bestämdt af ifrågavarande uttryck. Det föreslagna uttryckssättet torde deremot tydligen utmärka, att stadgandet eger tillämplighet å vattendrag eller sund, der fisk antingen under sin vandring till eller från lekplats eller eljest i någon nämnvärd myckenhet går fram.

Enligt förslaget skall kungsådran och den mindre fiskleden hållas fri icke allenast från fast fiskeredskap, som kan hindra fisken att framgå, utan äfven från rörlig redskap, som har nämnda egenskap. Huruvida de i Fiskeristadgan förekommande förbudsbestämmelser mot den större och mindre kungsådrans stängande äro tillämpliga på rörlig redskap, har varit föremål för olika meningar. Enligt den åsigt, som inom lagskipningen synes hafva vunnit öfvervägande anslutning, skulle emellertid detta vara fallet; och hvad förslaget härom innehåller skulle alltså, om denna åsigt godkännes, endast innebära ett förtydligande af det gällande stadgandet. I alla händelser torde en föreskrift af ifrågavarande innehåll svårligen kunna undvaras, då uppenbart är, att en stadigvarande afspärrning af ett vattendrag lätt kan åstadkommas äfven med rörlig redskap. Att, såsom i 1883 års förslag blifvit hemställt, låta förbudet omfatta endast sådan

rörlig redskap, som ligger i vattnet en viss tid, torde ej leda till åsyftadt resultat, då, på sätt framhållits i flera af de öfver berörda förslag afgifna utlåtanden, en bestämmelse af sådant innehåll är egnad att alltför lätt kunna kringgås.

Förbudet att med fiskeredskap stänga den större leden har i förslaget gjorts ovilkorligt. Hvad Fiskeristadgan innehåller om möjlighet att under vissa förhållanden erhålla rättighet att stänga kungsådra har, såvidt angår fiskebyggnader, förlorat sin tillämplighet genom Förordningen om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund. Då någon ändring i der förekommande ovilkorliga bestämmelser om kungsådras öppenhållande icke synes kunna ifrågasättas, samt det torde vara mindre lämpligt att i förevarande hänseende skilja mellan fiskebyggnader och andra fiskeredskap, har äfven beträffande dessa senare förbudsbestämmelsen ansetts böra ega ovilkorlig giltighet. I fråga åter om den mindre leden torde skäl ej förefinnas för ett lika ovilkorligt förbud. I de vattendrag, der kungsådra ej af ålder funnits, är fisket, särskildt laxfisket, hvilket här i främsta rummet afses, af långt mindre betydelse än i de stora elfvarne. Ofta synes för öfrigt, då fråga är om dylika mindre vattendrag, en öppning sådan som den i allmänhet påbjudna sjettedelen vara onödigt stor; stundom skulle ett strängt upprätthållande af förbudet mot fiskeredskaps utsättande i denna öppning vara liktydigt med förbud att i sådana vattendrag bedrifva vissa slags fiske, som ej kunde ega rum utan inkräktande på fiskleden. I betraktande häraf har komitén trott att, derest något afsevärdt men ej kan genom ledens stängande tillskyndas andra fiskeberättigade, eller de, hvilkas rätt kan vara af stängningen beroende, medgifva densamma, samt ej heller från det allmännas sida betänkligheter möta att tillåta sådant fiske i leden, som i allmänhet är förbjudet, undantag från förbudet böra medgifvas. Frågor om beviljande af dylika undantag synas icke lämpligen kunna öfverlemnas till domstolarne. Ett domstolsförfarande af liknande art som det i fråga om dambyggnader stadgade synes nämligen medföra alltför stor tidsspilla och kostnad för att här kunna ifrågasättas; och har därför blifvit föreslaget, att Konungens Befallningshafvande skulle ega

att taga befattning med nämnda frågor. Gifvet är emellertid att, derest dessa gälla utsättande af sådan fiskeredskap, som kan föranleda dämning eller förorsaka hinder i flottleds eller farleds användande, samt bestämmelserna i Förordningen om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund följaktligen kunna vinna tillämpning, det tillkommer de myndigheter, som enligt nämnda Förordning hafva att taga befattning med der berörda frågor, att från nyss angifna synpunkter pröfva redskapens tillåtlighet. Ett i enlighet med förslagets 14 § af Konungens Befallningshafvande meddeladt tillstånd till fiskeredskaps utsättande i den mindre fiskleden skulle alltså icke medföra någon ovilkorlig rätt härtill utan endast innebära, att från fiskets synpunkt hinder ej mötte att förfoga öfver den del af vattenområdet, der fiskleden ginge fram.

Hvad här föreslås öfverensstämmer med sista punkten i Fiskeristadgans 11 §, såvidt denna har afseende på fiskebyggnader eller andra fiskens gång hindrande fiskeredskap. 15 §.

Denna § motsvaras af första punkten i 14 § Fiskeristadgan. Hvad der sägs om skyldighet för den, som eger särskild rätt till kungsådras stängande, att anbringa bottenluckor å dam hör till de ämnen, som enligt hvad nyss anförts böra afsöndras från fiskerilagstiftningen. 16 §.

Enligt 30 § Fiskeristadgan eger kronobetjent att meddela handräckning för borttagande af stängsel, som i uppenbar strid med bestämmelserna i stadgans 2 kapitel anbragts i kungsådra eller annan der påbjuden led. De afvikelser, förslagets 17 § innehåller från nämnda stadgande, angå hufvudsakligen uttryckssätten och föranledas af sträfvet att vinna största möjliga öfverensstämmelse med de analoga bestämmelserna i Förordningen om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund. 17 §.

Den föreslagna bestämmelsen, att fisk, som någon olofligen fångat i annans fiskevatten, skall vara förverkad till detsammes innehafvare, eger för ett visst fall af olofligt fiske motsvarighet i 17 kap. 3 § Byggningsbalken och öfverensstämmer i hufvudsak jemväl med de föreskrifter Jagtstadgans 21 § innehåller om förverkande af vildbråd, som olofligen fångats eller dödats å annans mark. Frågan huruvida, i hän- 18 §.

delse fångsten ej kan tillrättaskaffas eller användas, dess värde skall tillfalla målseganden, synes böra afgöras enligt allmänna rättsgrundsatsen, i följd hvaraf något stadgande i detta afseende ej blifvit i förslaget intaget.

Har fångsten skett i allmänt kronofiske, är den antagna hufvudregeln icke tillämplig. Att fördela fångsten eller dess värde mellan dem, som ega nyttjanderätt till sådant fiske, kan uppenbarligen ej ifrågakomma, och ej heller synes lämpligt att för detta fall låta kronan åtnjuta den rätt, som eljest tillkommer den, af hvilken fiskevattnet nyttjas. Då emellertid den brottslige lika litet i nu ifrågavarande fall som eljest synes böra skörda vinst af sin förseelse, torde fångsten böra tillfalla åklagaren.

19 §. Denna § öfverensstämmer i hufvudsak med stadgandet i sista punkten af 17 kap. 3 § Byggningsabalken. Förutom fiskevattnets egare eller innehafvare skulle enligt förslaget jemväl deras folk ega rätt att af den brottslige taga vedermäle eller pant. I 24 kap. 16 § Strafflagen förutsättes, att sådan rättighet tillkommer målsegandens folk, och ett uttryckligt uttalande af denna i praktiskt afseende ej oviktiga regel har ansetts vara lämpligt.

I fråga om allmänt kronofiske och allmänningsfiske synes nyss nämnda rätt böra tillkomma målsegarne, d. v. s. dem, som ega att begagna fisket. Då emellertid allmän åklagare eger behörighet att anställa åtal för intrång i sådant fiske, torde enahanda befogenhet böra tillerkännas honom.

20 §. I de fall, hvarom här är fråga, skall enligt 3 och 7 §§ Fiskeristadgan ersättning utgå efter »mätismannaord». Detta knapphändiga och otydliga stadgande synes icke kunna oförändradt bibehållas. Enligt komiténs åsigt äro hithörande ersättningsfrågor under vissa förutsättningar egnade för behandling af gode män. Då den, mot hvilken ersättningsanspråket väckes, icke bestrider, att ersättningen, om den öfver hufvud bör utgå, skall gäldas af honom, och tvisten således rör endast skadans tillvaro eller omfång, vinnes i många fall genom frågans hänskjutande till skiljemän ett snabbare och mindre kostsamt afgörande än genom

anlitande af domstol, och det synes alltså lämpligt att lemna kärandeparten möjlighet öppen att i första hand använda den förra utvägen. Derest emellertid skiljemännen sålunda skola utgöra en fristående första instans och icke, sedan ersättningsfrågan blifvit anhängiggjord vid domstol, förordnas af Rätten, måste lagen innehålla föreskrifter om sättet för deras utväljande. Sådana föreskrifter meddelas i första punkten af förslaget 20 §. Utan tvifvel hade det för vinnande af enhet och sammanhang i lagstiftningen varit önskvärdt, om i denna punkt kunnat, liksom i gällande sjölag, hänvisas till de bestämmelser, som i förevarande hänseende förekomma i Lagen angående skiljemän den 28 Oktober 1887. Dessa bestämmelser torde emellertid vara mindre egnade att tillämpas i nu förevarande fall. Sålunda skulle det stadgande i skiljemannalagen, enligt hvilket i fall af parts tredska eller oenighet mellan de af parterna valde skiljemännen befogenhet att ingripa i valet tillkommer allenast öfverexekutor, ofta medföra en tidsutdrägt och kostnad, som icke stode i rimligt förhållande till de vanligen obetydliga ersättningsanspråk, hvilka här kunna komma i fråga. Det synes alltså nödvändigt, att nyssnämnda befogenhet inrymmes jemväl åt vissa andra myndigheter; och komitén har därför föreslagit, att förutom öfverexekutor i den ort, der skadan timat, jemväl domaren och utmätningssmannen i samma ort skola ega att i nu afsedda fall förordna skiljeman. Af delvis liknande skäl har komitén ej kunnat i sitt förslag upptaga de bestämmelser, som skiljemannalagens 6 § innehåller rörande form och tid för val af skiljemän. Dessa bestämmelser kunna lätt föranleda längre uppehåll, än som är förenligt med ifrågavarande tvisters beskaffenhet, hvartill kommer, att ett mera formlöst tillvägagångssätt här torde i allmänhet bättre lämpa sig för de parter, om hvilka är fråga.

Att skiljemannainstitutionen här såsom i andra fall, då densanmas anlitande icke beror af båda parternas öfverenskommelse, ej kan utgöra mer än en första instans, är uppenbart. Rätt att hos domstol öfverklaga skiljemännens beslut, vare sig på materiella eller formella grunder, har också uttryckligen medgifvits i den föreliggande paragrafen.

Skall emellertid den fördel, som ligger i tvistefrågans hastiga afgörande af skiljemännen, verkligen kunna vinnas, måste skiljemännens dom med vissa inskränkningar göras verkställbar. I öfverensstämmelse med Förordningen om allmän flottled den 30 December 1880 har därför i förslaget intagits det stadgande, att domen må gå i verkställighet, der ej domaren eller öfverexekutor annorlunda förordnar. Likaledes har i enlighet med nämnda Förordning i förslaget intagits föreskrift om viss besvärstid och besvärshänvisnings meddelande i sammanhang med utslaget.

Förslagets 20 § företer alltså temligen stor öfverensstämmelse med motsvarande stadgande i flottledsförordningen. Dock har komitén icke trott sig böra, såsom uti nyssnämnda förordning skett, åt skiljemännen öfverlemna jemväl frågorna om deras samt den vinnande partens rätt till ersättning för besvär och kostnader. Komitén har i fråga om skiljemännens arfvode tagit hänsyn till de anmärkningar, hvilka, vid granskning af förslaget till Lag om skiljemän, inom Högsta Domstolen framställdes mot en i samma förslag upptagen bestämmelse om rätt för skiljemännen att afgöra denna fråga, och för öfrigt har komitén föreställt sig, att de i allmänhet enkla och lätt utredda ersättningsfrågor, om hvilka här är tal, oftast kunna afgöras utan någon nämnvärd kostnad för vare sig parter eller skiljemän.

21 §. Första stycket af denna § innehåller i sak icke någon annan afvikelse från motsvarande bestämmelser i 44 § Fiskeristadgan, än att hvad der sägs om rätt för fiskeriidkare att för vissa ändamål erhålla utsyning af virke å kronoskogar och allmänningar blifvit uteslutet. Denna föreskrift torde sedan länge hafva kommit ur bruk och skäl för dess återupplifvande synas ej förefinnas.

Den rätt, som i andra stycket tillerkännes dem, hvilka ega nyttja allmänt kronofiske, att å derinvid belägen kronomark uppsätta fiskebodas, tillkommer för närvarande desse fiskeriidkare enligt 6 § Fiskeristadgan. Af skäl, som framgå utaf motiveringen till förslagets 7 § har i fråga om kronopark befogenheten att meddela sådan upplåtelse, som här afses, öfverflyttats från Konungens Befallningshafvande till Domänstyrelsen.

Det i 17 § Fiskeristadgan förekommande förbudet att afrödja skogsbackar och lundar, hvilka veterligen äro till nytta för derinvid varande fiske, skulle, likasom den dermed sammanhängande ansvarsbestämmelsen i 32 §, enligt komiténs förslag upphävas utan att ersättas af några motsvarande bestämmelser. Någon tillämpning af ifrågasvarande stadganden torde ej gerna kunna förekomma, då frågan om skogens inverkan på fisket svårigen läser kunna tillförlitligen utredas, samt i allt fall den, som verkställt afrödjningen, ej läser kunna öfverbevisas om att hafva insett åtgärdens verkan. Sakkunnige personer, hvilkas yttrande komitén inhemtat, hafva ock uttalat den åsigt, att förbudets bibehållande icke är af någon egentlig betydelse.

Förslag till Lag angående förändrad lydelse af 24 kapitlet 14 § Strafflagen. Under förutsättning, att rättigheten till fiske i hafvet samt de öppna delarne af Venern och Vettern inskränkes på sätt blifvit hemställt i 1 och 6 §§ af förslaget till Lag om rätt till fiske, erfordras en bestämmelse om ansvar för den, som i strid med förbudet i nämnda §§ utsätter vissa slag af fast fiskeredskap i det för alla svenska undersåtar öppna fiskevattnet; och har denna bestämmelse ansetts lämpligen böra erhålla plats i förevarande paragraf.

Den i paragrafen förekommande bestämmelse, enligt hvilken ansvar drabbar den, som olofligen genom stängsel afhåller fisk från annans fiskevatten, torde åsyfta olofligt afstängande af kungsådra eller annan olaglig afspärrning af rinnande vatten, såvidt en dylik åtgärd medför hinder i fiskens gång. Då emellertid sådan afstängning, såsom i förslaget till Lag om rätt till fiske blifvit angifvet, kan verkställas genom utsättande af viss rörlig redskap, men uttrycket stängsel tilläfväntys skulle kunna anses ej vara tillämpligt å dylik redskap, har för vinnande af större tydlighet blifvit föreslaget, att efter ordet »stängsel» skulle tilläggas »eller fiskeredskap».

De förseelser, som omförmålas i första punkten af förevarande

strafflagsparagraf, skola enligt densammas nuvarande lydelse bestraffas med böter från och med tio till och med tvåhundra Riksdaler. I betraktande af den temligen vexlande karakteren och betydningen af dylika förseelser synes emellertid berörda ansvarsbestämmelse icke lemna tillräckligt utrymme för en tillfredsställande straffmätning, och har komitén därför hemställt om någon utsträckning af strafflatituden.

Förslag till Lag angående förändrad lydelse af 6 och 24 §§ i Förordningen om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund den 30 December 1880. De bestämmelser, hvilka, med hänsyn till det allmännas eller enskildes intresse att den för fiskens gång nödiga led i vattendrag hålles öppen, inskränka jordegares rätt att medelst vattenbyggnader afstänga rinnande vatten, böra, på sätt vid 14 § af förslaget till Lag om rätt till fiske redan blifvit anfördt, enligt komiténs uppfattning icke hänföras till fiskerilagstiftningen utan upptagas bland de lagstadganden, hvilka angå vattenrätten, och följaktligen införas i Förordningen om jordegares rätt öfvet vattnet å hans grund.

Då komitén alltså tagit i öfvervägande, i hvad mån det vore af nöden att från nyss angifna synpunkt underkasta bestämmelserna i nämnda Förordning någon ändring, har komitén funnit det mindre lämpligt att i enlighet med föreskrifterna i 2 kapitlet Fiskeristadgan såsom regel påbjuda, att en viss del af vattendragens bredd skall för fiskens framkomst hållas fri från vattenbyggnader, äfven der kungsådra ej af ålder varit. En dylik regel skulle stundom i långt högre grad än behovet kräfver inskränka eganderätten och derigenom nödvändig-göra undantagsbestämmelser, stundom åter icke tillräckligt tillgodose fiskeriintresset. En mera tillfredsställande lösning vinnes enligt komiténs tanke på det sätt, att i hvarje särskildt fall, då fråga uppstår om en vattenbyggnads anläggande, tages under ompröfning, hvilka åtgärder äro af nöden till förebyggande af den skada, vattenbyggnaden kan förorsaka genom hindrande af fiskens upp- och nedgång. En sådan lösning

synes lämpligen kunna åstadkommas derigenom, att dels åt första stycket af 6 § i nyssnämnda Förordning gifves en lydelse, som utmärker, att fiske ingår bland de slag af egendom, som ej må skadas genom vattenbyggnad, och dels deri införes en bestämmelse, att vattenverk bör, der sådant erfordras, vara så inrättadt, att fri upp- och nedgång för fisken beredes. Att, såsom i Fiskeristadgan skett, i sistnämnda afseende meddela en ovilkorlig föreskrift om bottenluckors anbringande, synes ej lämpligt, då, såsom erfarenheten lär visat, i många fall andra anstalter, särskildt s. k. laxtrappor, äro att föredraga.

Det föreslagna tillägget i andra stycket af 6 § föranledes af liknande skäl som dem, hvilka ligga till grund för den redan gällande bestämmelsen om rätt att i visst fall verkställa uppdämning, fastän skada deraf kan vållas å annans jord. Ofta torde det finnas omöjligt att bereda fisken fri upp- och nedgång förbi en dambyggnad; och om i sådant fall nyttan af den anläggning, för hvars skull dammen erfordras, är ojämförligt större än den skada å annans fiske, som deraf kan åstadkommas, synes ett ovilkorligt förbud mot en dylik anläggning lika olämpligt som då fråga är om den skada, dammen kan förorsaka å annans jordeggor.

Enligt den nuvarande lydelsen af 24 § skall hvad i 6 § sägs om vattenbyggnad i tillämpliga delar lända till efterrättelse jemväl i fråga om fiskebyggnad. Derest sistnämnda §, på sätt af komitén föreslagits, kommer att innebära förbud mot anläggande af vattenbyggnad, som kan vålla skada å annans fiske, skulle af nyssberörda stadgande i 24 § följa, att fiskebyggnad ej finge anläggas till men för annans fiske. Så till vida som en dylik regel innebure, att fiskens gång i vattendrag ej under några omständigheter finge hindras medelst fiskebyggnader, skulle densamma stå i strid med bestämmelserna i 14—16 §§ af förslaget till Lag om rätt till fiske, hvilka bestämmelser hafva till ändamål att gifva uttömmande regler i fråga om rätten att i rinnande vatten utsätta fiskeredskap, som kan afstänga fisken från andras områden. Häraf torde följa, att åt 24 § bör gifvas en lydelse, som utmärker, att endast den skada, som en fiskebyggnad kan genom deraf föranledd uppdäm-

ning förorsaka å annans fiske, bör komma i betraktande, då fråga är att enligt 6 § af Förordningen om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund pröfva, huruvida från fiskets synpunkt hinder möter mot byggnadens anläggande. Vid sådant förhållande och då den skada, en fiskebyggnad kan medföra å annan egendom än fiske, synes kunna bestå endast deri, att densamma förorsakar uppdämning, har föreslagits, att 24 § måtte allenast i fråga om sådan fiskebyggnad, som kan föranleda vattendämning, hänvisa till 6 §.

Af liknande skäl torde de bestämmelser, 21 § innehåller om handräckning för borttagande af olaglig vattenbyggnad, böra gälla allenast de fiskebyggnader, som vålla uppdämning. I fråga om andra fiskebyggnader skulle endast stadgandena i 17 § af förslaget till Lag om rätt till fiske ega tillämplighet.

I sammanhang med de sålunda föreslagna ändringarne i 24 § torde lämpligen böra i samma § uttryckligen angifvas, att 10 och 22 §§ äro tillämpliga endast å sådan fiskebyggnad, som kan medföra dämning.

Särskild mening

af

Axel Vilh. Ljungman.

Från det af komiterade framlagda förslag till Lag om rätt till fiske hyser jag en afvikande mening i fråga om dels affattningen af 3 § andra stycket och dels det till 12 § fogade nya stycket.

Bland de, hvad särskildt bohuslänska hafsfisket vidkommer, mest öfverklagade bristerna i nu gällande fiskerättslagstiftning intaga tvifvelsutän de otydliga och sväfvande bestämmelserna om gränsen mellan sådant fiske, hvilket såsom herrelöst tillkommer en hvar rikets undersåte, och sådant, hvilket tillkommer allenast strandegarne, det främsta rummet, en anmärkning som för öfrigt i ungefär lika grad träffar äfven den äldre Fiskeristadga af den 14 November 1766, som gälde intill slutet af år 1852. Klagan öfver den sistnämndas otillfredsställande beskaffenhet i sagda hänseende utgjorde ock en bland hufvudorsakerna till de utredningar, som föregingo utfärdandet den 29 Juni 1852 af nu gällande Fiskeristadga.

Den nämnda otydligheten i fiskerättslagstiftningen har komiténs flertal, trots de uppenbara olägenheter, den medför, icke sökt afhjälpa, utan tvärtom genom sitt förslag om tillägg till 12 § *ökat* derhän, att å ena sidan af de bohuslänske jordegarnes urgamla fiskerätt vid deras stränder icke skulle komma att återstå något det allra minsta såsom af lagen skyddad, oomtvistlig rätt, enär densamma helt och hållet skulle blifva beroende af hvad domstolarne i orten vid sedvanerättens tillämpning funne för godt att för hvarje

särskild trakt bestämma, under det att å andra sidan det af strandegarerätten oinskränkta fisket i många fall äfven blefve afhängigt af samma domstolars bruk af deras nya lagstiftningsmakt.

I afseende på särskildt 3 § andra stycket i såväl nu gällande Fiskeristadga som komiténs förslag kan ej bestridas, att det icke nog tydligt angifver, när och hvar den allmänna rätten till fångst af så kallad drefisk vid annans strand inträder, och att stadgandets otydlighet gifvit anledning till rättstvister samt med kränkning af den enskilda strandegarerätten förenade missbruk. De begagnade ordalagen angifva nemligen icke lagstiftarens mening på ett fullt begripligt och riktigt sätt. Enligt den i bohüsländska skärgården under det senaste halfva århundradet gängse uppfattningen, att hufvudsakliga vigten i det ifrågavarande, från 2 kap. 7 § af 1766 års Fiskeristadga härrörande lagbudet ligger å orden »*följa fisken efter dess dref*» och att detsamma sålunda afser blott sådan hafsfisk, hvars dref i följd af fiskens ymnighet kan tydligt iakttagas och följas vid fiskets utöfning, hvilket i nämnda skärgård väl endast eger rum vid fiske af *sill* (och skarpsill), samt Rikets Ständers i öfverensstämmelse dermed i deras af komiterade åberopade skrifvelse af år 1845 uttalade mening, förklarade nemligen Högsta Domstolen den 27 April 1852 »stadgandets ursprungliga betydelse» vara »att endast afse sillfångsten eller i allmänhet sådana slag af hafsfisk, som gå till stränderna i större dref eller stimmar, hvilka öfverstiga den enskilde strandegarens förmåga att ensam uppfånga», och insköt, för att göra detta tydligt, i lagtexten orden »för fångande af sådan hafsfisk, som går till stränderna i stora stimmar». Otydligheten blef emellertid härigenom snarare förvärrad än afhjelpt, enär i stadgandet vigten ej bör läggas å slaget af hafsfisk, som fångas, utan å fiskarens uppenbarliga afsigt att göra rik fångst af sådan drefisk, som plägar förekomma i stor ymnighet, hvilket väl endast kan ske genom angifvande af att fisket får utöfvas blott med sådan redskap, som är afsedd för slik fångst, samt allenast å djup, som medgifver dylik redskaps användning. Derigenom vunnes en tillfredsställande be-

gränsning af den ifrågavarande allmänna rätten, enär ingen torde utrusta och använda talrikt bemannade, stora och djupa vadar för annan fångst, än som med stadgandet bör afses, och möjligheten att missbruka lagbudet för att tillskansa sig rätt till fiske med småvadar å strandegarnes landgrund gjordes om intet.

Då emellertid en fullständigt ny affattning af stadgandet lätt kunde af fiskarebefolkningen missuppfattas, torde den önskliga tydligheten lämpligen vinnas genom inskjutande i lagtexten af några få ord med angifna syfte. Fäster man emellertid mindre betänklighet vid att för ökad tydlighet i större omfattning omskrifva lagbudet i fråga, kunde man, med närmare anslutning till den ursprungliga affattningen från 1766, gifva detsamma följande lydelse:

I det ymniga fisket af stor sill vid rikets vestra kust ege, utan hinder af någons på 12 § grundade enskilda rätt, en hvar svensk undersåte att deltaga vid hvars strand det vara må [; strandegaren vid vadfiske likväl förbehållet att, då han in finner sig med sin vad, intaga den ordning, han åstundar, så vida redan kastad vad ej derigenom hindras]. Om rätt att vid sådant fiske hålla sill innestängd med vad gälle hvad särskildt stadgas.

I de delar af skärgårdarne vid rikets vestra kust, der för ymnig fångst af från hafvet ingående dreffisk de inom häradet boende af ålder fått fiska å djup med stora vadar vid annans strand, skall sådan rättighet dem fortfarande tillkomma; och anses i fråga om dylikt fiske fjord, vik eller sund, som ligger mellan två eller flera härad, såsom för dessa gemensamt fiskevatten.

Från de 1766 och 1774 utfärdade nordsjöfiskestadgarna qvarstår i den nu gällande Fiskeristadgan en föreskrift om rätt för den bohusslänske strandegaren att vid ymnigt sillfiske vid hans strand sjelf

bestämma den ordning, i hvilken hans not må dragas, ett stadgande som nu mera kanske eger sin största betydelse genom det bidrag, det lemnar till tydningen af hvad slags fiske som med 3 §:ns andra stycke afses. Denna förmånsrätt, hvilken utgör ersättning för den i 1762 års projekt till fiskeristadga föreslagna afgiften eller landslotten till strandegaren, har såsom mindre tidsenlig och mestadels nära nog värdelös ansetts kunna borttagas; men då fråga derom år 1884 väcktes vid Göteborgs och Bohus läns landsting i samband med afgifvandet af yttrande öfver 1883 års förslag till ny fiskeristadga, så afböjdes densamma af landstinget, som önskade att den befintliga fiskerättslagstiftningen borde lemnas oförändrad, till dess en tillfredsställande revision af densamma kunde erhållas. Af den 1892 tillförordnade hafsfiskekomitén är ock beslut fattadt att föreslå nämnda förmånsrätts borttagande i samband med ett förtydligande af bestämmelserna i 3 § andra stycket af Fiskeristadgan till skyddande af strandegarerätten i öfrigt; men utan att detta senare eger rum, böra strandegarne icke beröfvas denna ringa förmånsrätt, hvilken, i fall bestämmelsen om densamma erhåller en affattning, som mer öfverensstämmer med den ursprungliga och med 1788 års berednings förslag, icke torde medföra någon nämnvärd olägenhet för andra fiskande.

I afseende vidare på det af komitén föreslagna tillägget till 12 § om befintlig sedvanerätts gällande framför den skrifna rätten kan i allmänhet anföras, *dels* att det står i uppenbar strid med den i 1 kap. 11 § Rättegångsbalken uttalade grundsatsen om sedvanerätts gällande blott såsom supplementär rätt, »der beskrifven lag ej finnes», *dels* att det skulle i afseende på rätten till fiske förflytta Konungens och Riksdagens lagstiftningsmakt enligt 87 § Regeringsformen till domstolarne i orten, hvilket föga öfverensstämmer med rikets konstitutionella rätt, *dels* att dess tillämpning såsom lag mångenstädes skulle åstadkomma osäkerhet, förvirring och splittring i fiskerättsförhållandena derhän, att ingen rätt till enskildt fiske längre blefve tryggad och att nära nog hvarje tingslag finge sin särskilda lag-

stiftning för sig, *dels* att sålunda på omvägar skulle så småningom komma att i riket införas en främmande lagstiftning om rätt till fiske, som trots sina romerska anor vore vida sämre och mindre motsvarade ändamålet, än den gamla nationella fiskerätten, derutinnan att fisket i flera fall än önskligt blefve hvarken statens, menigheters eller enskildes egendom och fiskevattnen i följd deraf komme att sakna nödig vård, *dels ock* att man, genom att sålunda i växande omfattning framkalla herrelöst eller »vildt» fiske äfven vid stränderna, åstadkomme en ny klass af yrkesfiskare, som hade att lifnära sig hufvudsakligen på bekostnad af strandegarnes husbehöfsfiske och hvilken fattigdom samt kraf å oinskränkt fiskefrihet städse skulle anföras som skäl mot genomförandet af hvarje reform i rationell riktning af hushållningen med strandfisket.

Beträffande särskildt sötvattensfisket kan anföras att, då Rikets Ständers fiskerideputation i dess 1762 och 1765 afgifna projekt till fiskeristadga föreslog att, i öfverensstämmelse med Byggningsabalkens stadgande i 23 kap. 1 § om »skadedjur», fiske »å djup med ref och krok» skulle af en hvar saklöst få idkas i större insjöar, blef detta förslag först af Rikets Ständers justitiedeputation afstyrkt och der-efter af Ständerne sjelfve förkastadt. Man ville nämligen då icke medgifva någon en hvar tillkommande fiskerätt ens »å djup» i de största insjöarne, än mindre å landgrundet vid stränderna. Den nu gällande Fiskeristadgans bestämmelse i 1 § andra stycket om »fritt» fiske i större insjöar är icke tillkommen i den ordning, 87 § Rege- ringsformen föreskrifver, och erbjuder för öfrigt genom sina följder ett varnande exempel mot utfärdande af förhastade och otydliga lag- bud. Denna bestämmelse har nämligen framkallat både anspråk å och utfövan- de af så kalladt »fritt» fiske, der det förut icke fans, i en rent af afskräckande grad.

Att fisket i midten af större insjöar anses såsom en samfällighet för strandegarne, under det att desse göra anspråk på uteslutande fiskerätt blott vid stränderna, är helt visst ett ej sällsynt förhållande, som efter utfärdandet af 1852 års Fiskeristadga underlättat inträn-

gandet af nämnda oftast lika oriktiga som förderfliga uppfattning; men att, såsom komitén i sin motivering antyder, låta en sålunda grundad sedvana medföra verklig rätt äfven »vid annans strand» och icke blott »derutanför i sjön», är i alla händelser att gå dylika nyheter alldeles för långt till mötes.

Konungariket Preussens fiskerilag af den 30 Maj 1874 och den 30 Mars 1880, hvilken torde vara den af nutidens allmänna fiskeriförfattningar, som hvilar å den mest omsorgsfulla utredningen, gör fullständigt slut på det så kallade »fria» eller »vilda» fisket i sötvattnen genom att förvandla detsamma till kommunal egendom med skyldighet för de fisket egande kommunerna att nyttja detsamma genom särskildt anstälde fiskare eller genom utarrendering och med förbud mot fiskets frigifvande till allmänt begagnande. Att dessa lagbud icke äro afsedda att kunna inskränkas eller upphävas af någon om än så gammal sedvana, är uppenbart.

I afseende på saltsjöfisket erbjuder visserligen den af enskild eganderätt oinskränkta fångsten icke samma betänkligheter, då det gäller öppna hafvet; men med hänsyn till inomskärsfisket och särskildt fisket å landgrunden vid stränderna äro olägenheterna nära nog lika afsevärda. Man skulle därför icke, såsom dock mången torde föreställa sig, gagna hafs fisket och dess idkare genom att så småningom undanrödja den enskilda rätten till strandfisket, utan snarare tvärtom; ty den verklige yrkesfiskaren bör, då man ser bort från det rika fisket inomskärs med stora vadar, icke egna sig åt det egentliga strandfisket utan åt fisket i öppna hafvet. Frigåfve man nämligen fisket inomskärs till allmänt begagnande, skulle man snart, till skada för fiskets vård, erhålla en alldeles ny klass af yrkesfiskare, som ströke omkring från fjord till fjord för att med derfor lämpad redskap möjligast hastigt uppfånga den fisk, som nu under hela året utgör föremål för strandegarnes husbehovsfiske. Såsom ett exempel på den enskilda rättens skydd mot dylikt förderbringande yrkesfiske kan anföras, att man i fjordarne inuti den bohuslänska skärgården icke vågat sålunda använda det nyligen från Danmark införda fisket med snurre-

vad, enär man insett att hvarje försök i sådan riktning genast skulle framkallat åtal för olofligt fiske. Slikt har nemligen egt rum till och med då fiske med långref sålunda missbrukats i de inre fjordarne.

Komitén har i sin framställning ej gjort någon skilnad mellan det egentliga strandfisket å landgrunden och fisket »å djup» inomskärs, ehuru en sådan skilnad är urgammal och tydligt framhållits äfven i det 1762 afgifna projektet till fiskeristadga samt i Rikets Ständers justitiedeputations yttrande deröfver den 10 Juli 1765; och har detta förbiseende i ej ringa mån bidragit till komiténs oriktiga uppfattning af fiskerättsförhållandena i Bohuslän liksom till att den sommaren 1833 under ledning af Presidenten G. Poppius anordnade utredningen blef så litet fruktbringande. En riktig och klar uppfattning af nämnda förhållanden kan nämligen icke helt plötsligt förvärfvas, utan måste grundas på en omfattande kännedom i ämnet från både äldre och nyare tider. Hänsyn måste ock tagas till icke blott skilda folkklassers olika meningar och anspråk, utan äfven å de hvarandra motsägande uppgifterna, förekomna rättstvister och de lika hastigt som betydligt vexlande sedvanorna. Man bör vidare icke förbise, att det är en väsentlig skilnad mellan att enligt tydlig lag ega en rättighet och att i hvarje fall med lagen häfda densamma. I Bohuslän liksom väl äfven i andra delar af riket anses det oftast höra till god grannsämja och takt att icke göra sin uteslutande rätt till fiske och jagt gällande, så länge man ej har verklig olägenhet af att äfven andra nyttja densamma; men för en sådan grannelagets invånare visad undfallenhet och godhet böra de verkliga egarne väl icke straffas med förlust af sin lagliga egendomsrätt, och ej heller böra fiskerättsegare genom en oklok lagstiftning drifvas till eljest onödig hårdhet mot dem, som icke äro fiskeberättigade, för att derigenom bevara sin lagliga rätt. I Bohuslän var förr sedan urminnes tider ganska allmänt sedvänja, att kreaturen fingo gå fritt å bete hvar som helst, sedan säden inbergats, men efter det odling af höstsäd och skogsplantering blifvit vanliga, har slut gjorts å denna ur-

gamla sedvana, hvilket emellertid icke skulle till ortens obestridliga gagn kunnat genomföras, om samma sedvana fått gälla framför lagen.

Att komiténs uppfattning af Göteborgs och Bohus läns landstings yttrande öfver 1883 års förslag till fiskeristadga icke är riktig, torde framgå redan af hvad ofvan anförts. Landstinget inskränkte sig nämligen till en invändning mot den enda ändring i sak, förslaget i fråga om rätt till fiske företedde, eller tillägget till 3 § andra stycket om hummerfiske. De af komitéen åsyftade uteslutna orden saknade enligt den i Bohuslän gängse uppfattningen afsevärd betydelse.

Nekas kan emellertid icke, att vid kusterna af de fordom danska landskapen den före 1766 med vissa inskränkingar allmänheten tillkommande rätten att idka fiske och agntägt med rörlig redskap å landgrunden vid de mot öppna hafvet belägna stränderna flerstädes genom sedvana bibehållit sig; och ville man genom lagen gifva denna sedvana vittnesbörd, kunde detta lämpligast ske derigenom att man till 3 § fogade ett nytt stycke af följande lydelse:

Der vid öppna hafsstranden och utom skären de fiskande hittills fått oklandradt idka fiske eller agntägt med rörlig redskap vid annans strand såsom en från äldre tider af dem nyttjad rättighet, vare de vid sådan rätt bibehållne.

Obestridligt torde ock vara, att man i Bohuslän och i fråga om de yttre skärgårdarne äfven annorstädes anser fisket »å djup» icke vara underkastadt enskild eganderätt i samma omfattning som det egentliga strandfisket å landgrunden, och ännu i 1766 års Fiskeristadga qvarstod en bestämmelse, som afsåg att bevara den allmänna rätten. Det 1852 ur Fiskeristadgan uteslutna tillägget till bestämmelsen om enskild rätt till fiske och vatten i saltsjön att, »der Konungs- eller allmänningsfiskeri af ålder inomskärs varit, bör det ock hädanefter dervid förblifva», afsåg helt visst icke blott sådana fisken som i 5 och 7 §§ af 1852 års Fiskeristadga omförmälas, utan

äfvén Konungens allmänna fisken. I öfverensstämmelse med en sådan uppfattning kunde man, med bibehållande af den i 18 kap. 2 § Byggningsbalken stadgade begränsningen af nyttjanderätten till sådana fisken till blott »dem, som inom häradet eller socknen bygga och bo», gifva vittnesbörd åt hvad sedvänja i detta hänseende bevarat, genom att till 4 § foga ett nytt stycke, så lydande:

Der de inom häradet eller tingslaget boende hittills fått oklandradt idka fiske med krok eller ref, sättgarn eller mjärdar å djup inomskärs och uti hafsbandet såsom en från äldre tider af dem nyttjad rättighet, vare de vid sådan rätt bibehållne; och anses i fråga om dylikt fiske fjord, vik eller sund, som ligger mellan två eller flera härad eller tingslag, såsom för dessa gemensamt fiskevatten.

Då emellertid hvarje lagbud i här antydd riktning skulle af fiskarebefolkningen uppfattas såsom innebärande upphäfvandet af all enskild eganderätt till saltsjöfiske i de omnämnda fallen, ligger vigt uppå, att de nya stadgandenas affattning varder möjligast omsorgsfull samt, för att begagna ett från 1766 års Fiskeristadga lånadt uttryck, angifver de fiskandes sedvänja i fråga *»såsom en från äldre tider af dem nyttjad rättighet»*.

Då flerstädes varit brukligt, att vid utöfvande af fiske vid annans strand afgift eller så kallad landslott erlägges till strandegaren, men den i nu gällande Fiskeristadga ändrade affattningen af stadgandet i dess 3 § andra stycket medfört den misstyding af afsigten med de nyinskjutna orden, att dylika afgifter, trots deras laglighet enligt den dessförinnan gällande stadgan, voro afskaffade; kan ifrågasättas, huruvida det icke vore ändamålsenligt att till 12 § foga ett nytt stycke af följande lydelse:

Der vid fiske, hvarom i 3 och 4 §§ skils, de fiskande för fiskets utöfvande erlagt afgift eller så

kallad landslott till strandegarne, vare desse vid sådan rätt bibehållne.

På här i korthet anförda grunder, och då tillräcklig utredning för en mer omfattande ändring af gällande lagstiftning om rätt till fiske icke föreligger, har jag inom komitén yrkat, *dels* att det till 12 § fogade nya stycket måtte utgå, *dels* att 3 § andra stycket måtte sålunda affattas:

I de delar af skärgårdarne vid rikets vestra kust, der för ymnig fångst af hafsfisk, som går till stränderna i stora stimmar, de fiskande af ålder oklandradt fått följa fisken efter dess dref och fiska å djup äfven vid annans strand, skall sådan rättighet fortfarande dem tillkomma[; strandegaren vid vadfiske likväl förbehållet att, då han infinder sig med sin vad, intaga den ordning, han åstundar, så vida redan kastad vad ej derigenom hindras]. Om rätt att vid sådant fiske hålla sill innestängd med vad gälle hvad särskildt stadgas.

Särskild mening

af

E. Marks von Würtemberg.

I fråga om gränsen mellan de till den allmänna lagen hörande delarne af fiskerilagstiftningen och de administrativa bestämmelserna rörande fisket har jag icke kunnat i allo biträda de af komiténs flertal omfattade åsigter.

Sålunda hyser jag i olikhet med öfrige komitéledamöter den uppfattning, att frågan om ordningen mellan flere fiskande, hvilka samtidigt vilja å samma plats bedrifva fiske, faller inom den allmänna lagens område. Jag finner nämligen intet skäl att i detta fall frångå den i öfrigt antagna grundsatsen, att föreskrifter, hvilkas närmaste ändamål är att bestämma rättsförhållanden mellan enskilde personer, ej att eljest främja ett eller annat kulturändamål, böra anses vara af allmän lags natur. Den af öfrige ledamöter åberopade omständigheten, att vid ifrågavarande rättsreglers meddelande hänsyn tilläfvventyrs bör tagas till ekonomiska samhällsintressen eller andra på sidan om rättsordningen liggande förhållanden, kan jag icke tillmäta den betydelse, nämnda ledamöter deråt velat gifva. Förhållanden af nyss antydda art måste, såsom med många exempel skulle kunna visas, ofta tagas i betraktande inom de uppenbart privaträttsliga delarne af lagstiftningen.

Jag anser således, att i förslaget till Lag om rätt till fiske bort intagas bestämmelser i förevarande ämne. För egen del har jag emellertid ej haft tillfälle att under den korta tid, som stått till

buds, förskaffa mig de upplysningar, som erfordrats för att framlägga ett någorlunda tillfredsställande förslag till sådana bestämmelser, och har jag alltså måst uppgifva tanken derpå.

Föreskriften i 26 § Fiskeristadgan, att köpare af inpackade fiskvaror eger att före mottagandet låta besigtiga och ompacka desamma, har jag, likaledes i motsats till komiténs öfrige ledamöter, ansett vara af allmän lags natur. Vid sådant förhållande och då någon tvekan numera knappast lär råda derom, att vid hvarje slags köp och leverans köparen eger rätt att undersöka den bekomna varan, derest sådant kan ske utan att densamma deraf skadas, synes mig ifrågavarande stadgande böra i sammanhang med utfärdandet af Lagen om rätt till fiske förklaras upphäfdt.

I öfrigt har jag i två hänseenden haft annan mening än flertalet.

Den ena af dessa meningsskiljaktigheter angår 4 § af förslaget till Lag om rätt till fiske, och består deri, att jag ansett orden »i yttre skärgården» ej böra i nämnda § inflyta. Detta uttryck är enligt min mening allt för otydligt och sväfvande för att utan närmare förklaring böra upptagas i en lagbestämmelse. För egen del har jag ej lyckats bilda mig någon mening om huru samma uttryck i Fiskeristadgans 4 § bör förstås, och enligt hvad sakkunnige personer meddelat komitén, är den största osäkerhet härom rådande hos allmänheten.

I betraktande häraf och under förutsättning att den i andra stycket af förslagets 12 § intagna bestämmelse vinner godkännande, har jag ej hyst någon betänklighet att inskränka den i Fiskeristadgans 4 § förekommande rättsregel sålunda, att densamma komme att gälla endast om fiske i hafsbandet.

Hvad slutligen angår 7 § af förslaget till Lag om rätt till fiske afviker min mening så till vida från öfrige ledamöters, att jag anser ordet »allmänningar» ej hafva bort intagas bland de i paragrafens

första punkt uppräknade slag af mark. I likhet med pluraliteten finner jag, att med den lydelse, nämnda punkt i öfrigt erhållit, ordet »allmänningar» derstädes endast kan åsyfta skogsmark, som blifvit till bergshandteringens understöd upplåten. Enligt min åsigt är emellertid innehafvare af dylik mark, åtminstone då han sjelf ombesörjer förvaltningen deraf, uteslutande berättigad till fiske å dertill hörande områden; och att beröfva honom denna rätt kan uppenbarligen ej ifrågakomma.
